

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

ČR a Čína – zahraničně-obchodní vztahy

Mokrousova Liubov

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Liubov Mokrousova

Ekonomika a management
Provoz a ekonomika

Název práce

ČR a Čína – zahraničně-obchodní vztahy

Název anglicky

International trade relations between the Czech Republic and China

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je vyhodnocení zahraničně – obchodních vztahů mezi Českou republikou a Čínou a dynamiky jejich rozvoje. Dílčím cílem je zkoumání dynamiky a vlivů rozvoje zahraničně – obchodních vztahů mezi zvolenými státy na rozvoj národních hospodářství obou zemí, zkoumání dopadu vývozu na trhy statků a služeb České republiky a Číně, zkoumání exportních strategií a orientací ČR a Číny. Dále se práce zaměřuje na hodnocení dopadu krize způsobené pandemií COVID-19 na zahraničně – obchodní vztahy mezi Českou republikou a Čínou.

Metodika

Teoretická část práce bude zpracována pomocí literární rešerše s využitím studia odborné literatury českých a zahraničních autorů, čerpány budou rovněž aktuální informace z internetových zdrojů a odborných časopisů.

V praktické části práce bude provedena analýza základních makroekonomických ukazatelů souvisejících s dovozem ve vybraných ekonomikách. Bude provedena analýza míry růstu a poklesu vývozu mezi danými státy a budou analyzovány faktory a důvody, které vývoj ovlivnily. Práce bude analyzovat exportované a importované zboží a služby z České republiky do Číny a naopak z Číny do České republiky a jejich strukturu. Budou analyzovány důvody a faktory ovlivňující posilování zahraničně ekonomických vztahů mezi zvolenými státy. Pomocí Keynesiánského modelu otevřené ekonomiky bude vypočten čistý export každého z uvedených států a na základě získaných údajů bude učiněn závěr o rozvoji vývozu v této zemi.

Aktuální data budou čerpána z Eurostatu a údajů Světové banky, zpravodajských článků, odborných publikací, rozhovorů s ekonomickými analytiky.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

Česká republika, Čína, dovoz, klíčová odvětví, makroekonomické ukazatele, obchod, vývoz

Doporučené zdroje informací

JANATKA, F., HÁNDL, J., NOVÁK, R. *Obchodní operace ve vývozu a v dovozu*. Praha: CODEX Bohemia, 1999. ISBN 80-85963-94-9.

JANATKA, F. *Obchod v rámci Evropské unie a obchodní operace mimo členské země EU*. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-006-8.

KALINSKÁ, E. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3396-8.

PLCHOVÁ, B., a kolektiv. *Zahraniční ekonomické vztahy ČR*. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1285-3.

SOUKUP, J. *Makroekonomie : moderní přístup*. Praha: Management Press, 2007. ISBN 978-80-7261-174-4.

SVATOŠ, M. *Zahraniční obchod : teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2708-0.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Kamila Veselá, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 30. 12. 2021

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 8. 2. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 20. 11. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "ČR a Čína – zahraničně-obchodní vztahy" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. listopadu 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Kamile Veselé, Ph.D. za čas, který mi věnovala při psaní mé bakalářské práce, ochotu a především odbornou pomoc a rady během konzultací.

ČR a Čína – zahraničně-obchodní vztahy

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na zhodnocení zahraničně-obchodních vztahů mezi Českou republikou a Čínou.

Teoretická část práce popisuje teorii mezinárodního a zahraničního obchodu. Je uvedena definice těchto pojmů, popsána jejich hlavní charakteristika, struktura a funkce. Následující text vysvětluje rozdíl mezi mezinárodním a zahraničním obchodem. Je uvedena definice vývozu a dovozu. Práce popisuje význam zahraničního obchodu pro stát. Hovoří také o mezinárodní politice a činnosti Světové obchodní organizace.

Dále jsou v teoretické části bakalářské práce uvedeny základní informace o České republice a Číně. V práci je uvedena obecná charakteristika hospodářství každého z těchto států. Dále jsou uvedeny hlavní sektory ekonomik ČR a Číny. Práce vypráví o podmínkách pro dovážení do Čínské lidové republiky a kontrole vývozu a dovozu.

Praktická část práce popisuje vývoj obchodních vztahů, exportu a importu od roku 1993 do roku 2021. Popisuje vývoj zahraničně-obchodních vztahů mezi Čínou a Českou republikou, jejich komoditní strukturu. V práci jsou popsány dopady pandemie COVID-19 na zahraniční obchod těchto států.

Klíčová slova: Česká republika, Čínská lidová republika, doprava, dovoz, mezinárodní obchod, obchodní vztahy, vývoj, vývoz, zahraničí, zahraniční obchod

International trade relations between the Czech Republic and China

Abstract

The bachelor's thesis is focused on the evaluation of foreign trade relations between the Czech Republic and China.

The theoretical part of the work describes the theory of international and foreign trade. The definition of these terms is given, their main characteristics, structure and functions are described. The following text explains the difference between international and foreign trade. The definition of export and import is given. The work describes the importance of foreign trade for the state. He also talks about international politics and the activities of the World Trade Organization.

Furthermore, basic information about the Czech Republic and China is presented in the theoretical part of the bachelor's thesis. The thesis presents the general characteristics of the economy of each of these states. The main sectors of the economies of the Czech Republic and China are also listed. The work tells about the conditions for importing into the People's Republic of China and the control of exports and imports.

The practical part of the thesis describes the development of trade relations, export and import from 1993 to 2021. It describes the development of international trade relations between China and the Czech Republic, their commodity structure. The work describes the effects of the COVID-19 pandemic on the international trade of these countries.

Keywords: Czech Republic, development, export, foreign countries, foreign relationship, import, international trade, international trade relations, People's Republic of China, transport

Obsah

1	Úvod	11
2	Cíl práce a metodika.....	12
	2.1 Cíl práce	12
	2.2 Metodika.....	12
3	Mezinárodní obchod.....	14
	3.1 Základní charakteristika	14
3.1.1	Hlavní příčiny existence a rozvoje mezinárodního obchodu	15
	3.2 Struktura mezinárodního obchodu	16
	3.3 Funkce mezinárodního obchodu	18
	3.4 Logistika v mezinárodním obchodě.....	18
3.4.1	Faktory vzniku mezinárodní logistiky a její rysy.	19
3.4.2	Problémy mezinárodní logistiky.....	19
	3.5 Mezinárodní obchodní politika – WTO	21
3.5.1	Funkce WTO:	21
3.5.2	Principy WTO:	22
4	Zahraniční obchod.....	22
	4.1 Základní charakteristika	22
	4.2 Funkce zahraničního obchodu	23
	4.3 Význam zahraničního obchodu v ekonomice země.....	24
	4.4 Způsoby hodnocení zahraničního obchodu	25
	4.5 Rozdíl mezi zahraničním a mezinárodním obchody.....	26
5	Dovoz (import) a vývoz (export)	27
	5.1 Základní charakteristika	27
	5.2 Export zboží.....	27
	5.3 Import zboží.....	28
6	Charakteristika ekonomiky Čínské lidové republiky	28
	6.1 Základní informace o země	29

6.2	Státní měna	30
6.3	Obecná charakteristika ekonomiky	30
6.4	Hlavní sektory ekonomiky Číny	31
6.4.1	Zemědělství	31
6.4.2	Těžební průmysl	32
6.4.3	Energetika a nerostné zdroje	32
6.4.4	Průmysl a výroba	33
6.4.5	Terciární sektor nebo sektor služeb	34
6.4.6	Doprava	35
6.4.7	Čínský zahraniční obchod	36
6.5	Dovoz a vývoz	37
6.5.1	Zboží není povoleno	37
6.5.2	System exportu zboží	37
6.5.3	Celní a devizové předpisy	38
6.5.4	Dovozní kontrola / certifikace	39
7	Charakteristika ekonomiky České republiky	39
7.1	Základní informace o země	39
7.2	Státní měna	40
7.3	Obecná charakteristika ekonomiky	40
7.4	Hlavní sektory ekonomiky České republiky	41
7.4.1	Palivový a energetický komplex	41
7.4.2	Průmysl	42
7.4.3	Doprava	43
7.4.4	Český zahraniční obchod	43
8	Zahraníční obchod České republiky	45
8.1	Hlavní ukazatele zahraničního obchodu České republiky	45
8.2	Komoditní struktura českého exportu a importu	48
8.3	Vliv pandemie COVID-19 na zahraniční obchod České republiky	49

9	Zahraníční obchod Číny.....	51
9.1	Hlavní ukazatele zahraničního obchodu Číny	51
9.2	Komoditní struktura čínského exportu a importu.....	54
9.3	Vliv pandemie COVID-19 na zahraniční obchod Čínské lidové republiky.....	55
10	Zahraníčně-obchodní vztahy Číny.....	57
10.1	Obchodní vztahy mezi Čínou a EU	58
10.2	Obchodní vztahy mezi Čínou a ČR	59
11	Vývoj mezinárodního obchodu v letech 1993, 2001, 2011 a 2021.	61
11.1	Trendy importu v letech 1993, 2001, 2011, 2015 a 2021.	61
11.2	Trendy exportu v letech 1993, 2001, 2011, 2015 a 2021.....	62
12	Zahraníčně-obchodní vztahy mezi Českou republikou a Čínou.....	64
12.1	Politické rozpory.....	65
12.2	Komoditní struktura Českého exportu a importu s Čínou.....	66
13	Závěr	68
14	Seznam použité literatury	69
15	Seznam internetových zdrojů.....	70
16	Seznam tabulek a grafů.....	73
16.1	Seznam tabulek	73
16.2	Seznam grafů	73
17	Seznam použitých zkratk.....	74
18	Přílohy.....	76

1 Úvod

Čína navázala diplomatické styky s bývalým Československem v roce 1949 a od té doby jsou bilaterální vztahy dobré a ekonomické výměny pokračují.

Čínský prezident Si Ťin-pching v roce 2016 uskutečnil státní návštěvu České republiky, což byla první návštěva čínského vůdce v České republice od navázání diplomatických vztahů. Tato návštěva ukazuje, že Čína přikládá velký význam spolupráci s Českou republikou, stejně jako s dalšími zeměmi východní Evropy. Tato návštěva podpoří obchod mezi Čínou a Evropou. Čína a Česká republika si v posledních letech udržují pozitivní a otevřený přístup k zahraničnímu obchodu. Podíl objemu obchodu roste a bilaterální obchod má pro obě země velký význam.

Čína je považována za perspektivní destinaci českého exportu. Společnosti jako automobilka Škoda a úvěrová instituce Home Credit si na čínském trhu dlouhodobě našly své místo.

Čína zaujímá v české ekonomice významné místo. Pro Českou republiku je druhým největším obchodním partnerem. Čína je navíc na prvním místě v žebříčku největších vývozců a na druhém místě v žebříčku největších dovozců. Čína se v roce 2020 umístila na prvním místě v seznamu nejvýznamnějších obchodních partnerů Evropské unie před Spojenými státy americkými. Podle Eurostatu dosáhl objem obchodu EU s Čínou v roce 2020 586 miliard eur, objem obchodu se Spojenými státy za stejné období dosáhl 555 miliard eur.

Bakalářská práce popisuje teoretický koncept mezinárodního obchodu, jeho strukturu, funkce a politiku. Popisuje také logistiku v mezinárodním obchodu. Následuje teoretický koncept zahraničního obchodu, jeho funkce, způsoby hodnocení a význam pro ekonomiku státu. Jsou definovány dovozy a vývozy. Bakalářská práce popisuje hlavní charakteristiky České republiky a Číny. Dále je uveden obecný popis ekonomik těchto států a jsou uvedeny jejich hlavní sektory. Dále jsou uvedeny podmínky pro dovážení do Čínské lidové republiky a popis, jak probíhá kontrola vývozu a dovozu.

V praktické části je popsán vývoj zahraničního obchodu mezi ČR a Čínou. Je ukázán vývoj obchodních vztahů mezi Čínou a EU, Čínou a Českou republikou v období 2014 až 2020. Práce popisuje vývoj světového exportu a importu od roku 1993 do roku 2021. Bakalářská práce vypráví o vývoji česko-čínských zahraničně obchodních vztahů, jejich komoditní struktuře a politických neshodách, které v důsledku jejich vývoje vznikly.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce bude revidovat a zhodnotit zahraničně obchodní vztahy mezi Českou republikou a Čínskou lidovou republikou. Dílčím cílem práce bude zhodnocení vývoje zahraničního obchodu těchto států, jejich struktury a potenciálu.

Dílčím cílem bude seznámit se s ekonomickou charakteristikou ČR a Číny, popsat hlavní sektory ekonomik těchto států. Efektivitu zahraničního obchodu je nutné hodnotit pomocí ukazatelů zahraničního obchodu. Bude poskytnuto posouzení dopadu pandemie COVID-19 na zahraniční obchod těchto zemí.

2.2 Metodika

V úvodu teoretické části práce je představen teoretický koncept mezinárodního obchodu. Zde jsou jeho hlavní charakteristiky, struktura a funkce. Popsána mezinárodní obchodní politika a zejména činnost Mezinárodní obchodní organizace (WTO).

Dále je v teoretické části představen teoretický koncept zahraničního obchodu. Popisuje jeho hlavní charakteristiky, funkce a význam a také způsoby jeho hodnocení. Charakterizován je rozdíl mezi mezinárodním a zahraničním obchodem. Dále je charakterizován vývoz a dovoz. V závěru teoretické části jsou uvedeny hlavní charakteristiky ekonomik České republiky a Číny. Kapitola o České republice poskytuje základní informace o státu a státní měně. Následuje obecný popis ekonomiky a jejích hlavních sektorů. Kapitola o Čínské lidové republice poskytuje obecné informace o státě, ekonomice a státní měně. Popisuje hlavní sektory čínské ekonomiky a také zásady kontroly exportu a importu zboží.

Praktická část začíná podrobným popisem vývoje zahraničního obchodu České republiky v období 2014 až 2021. Je uveden popis jeho komoditní struktury. Tato kapitola popisuje dopad pandemie covid-19 na český zahraniční obchod.

Dále jsou v praktické části uvedeny informace o zahraničním obchodu Čínské lidové republiky v období 2014 až 2021. Jeho struktura produktu je popsána zde. Tato kapitola popisuje, jak pandemie covid-19 ovlivnila čínský zahraniční obchod.

Dále jsou v praktické části popsány zahraniční obchodní vztahy Číny. Jsou poskytovány informace o celkovém dovozu a vývozu Číny od roku 2014 do roku 2021. Následující tabulky poskytují informace o zahraničně obchodních vztazích mezi Čínou a Evropskou unií, Čínou a Českou republikou.

Zahraníční obchod je pro mnoho zemí světa zdrojem mezinárodní konkurenceschopnosti. Nejvíce to platí pro Čínu. V praktické části jsou proto popsány exportní a importní trendy v jednotlivých letech 1993, 2001, 2011, 2015 a 2021. Pro přehlednost jsou údaje mezinárodní obchodní organizace uvedeny ve formě grafů. Zde je provedeno srovnání vývoje zahraničního obchodu Číny s USA a EU, tedy s lídry mezinárodního obchodu. Tyto regiony byly vybrány, aby demonstrovaly rychlé tempo rozvoje čínského zahraničního obchodu.

Závěrečná kapitola praktické části je věnována zahraničně-obchodním vztahům mezi Českou republikou a Čínou. Popisuje nejen komoditní strukturu vývozu a dovozu, ale také politické rozdíly, které se v rámci ČR objevily v důsledku ekonomického sblížení s Čínou.

TEORETICKÁ ČÁST

3 Mezinárodní obchod

Tato kapitola bude zaměřena na vymezení pojmu mezinárodní obchod, popisu jeho základní charakteristiky, struktury a funkcí. Jedna z podkapitol bude věnována logistice v mezinárodním obchodu, faktorům jejího vzniku a problémům. Poslední podkapitola je bude zaměřena na mezinárodní obchodní politiku a zejména WTO.

3.1 Základní charakteristika

„Mezinárodní obchod je velice starou formou mezinárodní ekonomické spolupráce. Historicky nejstarší podobou vnějších ekonomických vztahů je mezinárodní obchod, který je dodnes jejich významnou součástí.“¹

„Tento termín se však používá výhradně pro směnu probíhající mezi subjekty, které jsou pro tyto účely považovány různými právními normami za subjekty z rozdílných států (nikoliv národů).“²

Tím pádem mezinárodní obchod lze definovat následovně:

Mezinárodní obchod je nejstarší formou mezinárodních ekonomických vztahů.

Mezinárodní obchod je dovoz a vývoz zboží a služeb mezi zeměmi. Vyrábí se především prostřednictvím obchodních transakcí, formalizovaných smlouvami o zahraničním obchodu a regulovaných vládou daného státu.

Podle Eppinga³ základní myšlenkou mezinárodního obchodu a investic je, že každá země vyrábí zboží a služby, které může sama spotřebovat nebo vyvézt do zahraničí. Peníze získané z vývozu zboží a služeb pak lze použít na nákup jiného zboží a služeb.

Subjekty mezinárodního obchodu jsou všechny státy světa, které se podle úrovně svého ekonomického rozvoje dělí do skupin: země s rozvinutou tržní ekonomikou (24 zemí s vysokým příjmem na obyvatele, včetně „velké sedmičky“), rozvojové země (132 zemí s nízkým a středním příjmem na hlavu) a země s transformující se ekonomikou (bývalé socialistické země východní Evropy). Navíc v současné době posilování internacionalizace výrobního sektoru světové ekonomiky působí nadnárodní korporace (NNS; v angličtině „transnational corporations – TNCs“ nebo „multinational corporations - MNCs“) jako jeden z nejdůležitějších

¹ MULAČOVÁ, V., P. Mulač a kol. Obchodní podnikání ve 21. století. 2013, s. 439

² ŠTĚASTNÝ: Mezinárodní obchod: teorie a politika, 2004, s. 11

³ EPPING, Randy Charles. Průvodce globální ekonomikou, 2004, s.25

subjektů mezinárodního obchodu. Rozvoj integračních procesů předurčuje účast integračních regionálních uskupení (např. Evropské unie) jako subjektů mezinárodního obchodu.

Tedy subjekty mezinárodního obchodu jsou: státy světa, TNC nebo MNC, regionální integrační skupiny.

3.1.1 Hlavní příčiny existence a rozvoje mezinárodního obchodu

Nerovnoměrné rozdělení přírodních statků. Hned první z důvodů vzniku mezinárodního obchodu leží na povrchu: příčinou obchodu je nerovnoměrné rozdělení nerostných surovin mezi různé země a národy. Obchod pomáhá napravit tento nepoměr tím, že každému umožňuje získat jakýkoli druh přírodního zdroje – pokud je schopen si jej koupit.

Princip absolutní výhody ve výrobě spočívá v tom, že země těží ze vzájemného obchodování, pokud se každá z nich specializuje na výrobu zboží, které může vyrobit s absolutně menšími zdroji než její obchodní partneři. Specializace založená na principu absolutní výhody umožňuje lidstvu jako celku dosáhnout nejvyšší efektivity při využívání zdrojů Země. Výsledná mezinárodní dělba práce totiž vede k tomu, že každý druh zboží vyrábí ta země, kde je na něj vynaloženo nejméně prostředků. Proto je rozvoj mezinárodního obchodu tak důležitý pro všechny země planety a je mu věnována tak velká pozornost jak ze strany vlád, tak mezinárodních organizací.

Princip relativní výhody ve výrobě spočívá v tom, že každá země je výhodnější vyvážet to zboží, u kterého jsou její výběrové ceny relativně nižší než v jiných zemích. Při studiu cenových údajů každá firma zahraničního obchodu argumentuje následovně: je výhodné vyvážet ty domácí produkty, za jejichž výnosy bude možné koupit více jiného lokálně vyrobeného zboží v zahraničí, než koupit podobné zboží na domácím trhu za tuto částku. V důsledku takových rozhodnutí obchodních firem dostává každá země jasné signály o výrobě, na jaké zboží by se měla specializovat. Proto se v moderním světě každá země snaží vyrábět především to zboží, jehož expanze produkce je pro ni spojena s menším snížením produkce jiného zboží než v zemích, do kterých chce prodat toto zboží. V reálné komerční praxi samozřejmě nikdo takové vědecké výpočty neprovádí. Zájmy takových firem tedy nakonec nutí každou zemi hledat takovou specializaci své ekonomiky, která jí umožní co nejracionálněji využívat své dostupné zdroje a navíc dosáhnout nejvyšší úrovně blahobytu své ekonomiky prostřednictvím vývozu a dovozu.

„Otevřenost ekonomiky neboli míru zapojení země do mezinárodního obchodu můžeme měřit několika způsoby. Prvním nejjednodušším ukazatelem je měření podílu hospodářské

činnosti věnované mezinárodnímu obchodu. Konkrétně lze měřit podíl importu, exportu či zahraničního obchodu jako celku vůči HDP dané ekonomiky. Evropské země jsou tím otevřenější, čím jsou menší. To je dáno tím, že malé ekonomiky zpravidla nejsou v produkci řady statků soběstačné. Evropská unie jako celek je však ekonomikou poměrně uzavřenou.“⁴

3.2 Struktura mezinárodního obchodu

Struktura mezinárodního obchodu se obvykle posuzuje z hlediska jeho *teritoriální* a *komoditní* struktury. Teritoriální struktura mezinárodního obchodu je rozložení obchodních toků mezi jednotlivé země a jejich skupiny, rozlišené buď na územním nebo organizačním základě. Územní geografická struktura obchodu obvykle shrnuje údaje o mezinárodním obchodu zemí patřících do jedné části světa (Afrika, Asie, Evropa) nebo do rozšířené skupiny zemí (průmyslové země, rozvojové země). Organizační geografická struktura ukazuje rozložení mezinárodního obchodu buď mezi zeměmi, které patří do jednotlivých integračních a dalších obchodně-politických sdružení (země EU, SNS, země ASEAN), nebo mezi zeměmi přiřazenými k určité skupině podle toho či onoho analytického kritéria. (země jsou vývozci ropy, země jsou čistými dlužníky). Hlavní objem mezinárodního obchodu připadá na vyspělé země, i když jejich podíl v první polovině 90. let mírně poklesl v důsledku růstu podílu rozvojových zemí a zemí s transformující se ekonomikou.

Teritoriální struktura mezinárodního obchodu se neustále mění. Slouží k analýze obchodu mezi jednotlivými zeměmi. Strukturu ovlivňují faktory, jako je geografické rozložení surovin, politické a koloniální vazby, rozvoj průmyslu a zemědělství. Řada států má na svém území velké množství nerostných surovin, které jiné státy potřebují k uspokojení potřeb svých obyvatel (například plyn). V Evropě a Severní Americe není mnoho nerostných surovin, a přesto díky svému technologickému rozvoji dominují exportu. Naopak méně ekonomicky vyspělé země se soustředí na export surovin, které se nacházejí na jejich území. Tyto země se vyznačují nízkou úrovní průmyslové výroby. Mezi tyto země bychom mohli zařadit Afghánistán, Senegal, Somálsko nebo Zambii.⁵

⁴ BALDWIN, R. – WYPLOSZ, C. *Ekonomie evropské integrace*, 2008, s. 197

⁵ MULAČOVÁ, V., P. Mulač a kol. *Obchodní podnikání ve 21. století.*, 2013, s. 475

„Podíl 80 % zemí zapojených do světového obchodu na celkové hodnotě realizovaných exportů se v současné době pohybuje kolem 10 %, zatímco podíl zbývajících ekonomik (zejména členské státy OECD) světa se na hodnotě světového exportu podílí většinou.“⁶

Komoditní struktura je poměrem zbožových skupin na světovém exportu (je zde více než 20 milionů druhů vyráběných výrobků pro průmyslové a spotřebitelské účely, obrovské množství meziproductů a více než 600 druhů služeb). Komoditní struktura mezinárodního obchodu se počítá jako procento podílu zboží nebo skupin zboží na celkové hodnotě vývozu nebo dovozu (nebo obchodu) v běžných cenách za rok nebo jiné časové období.

Komoditní struktura nám dává představu o tom, jaké zboží a služby mezi sebou země obchodují a jak se mění sortiment prodávaného zboží. Mezinárodní obchod lze rozdělit do dvou základních skupin: obchod se zbožím a obchod se službami. Komoditní struktura vychází z přírodních podmínek a je odrazem ekonomické vyspělosti státu.⁷

Obchod se zbožím můžeme rozdělit na obchod s primární produkcí a obchod se zpracovanými produkty. Nejčastěji se však setkáme s dělením podle charakteru zboží a stupně zpracování.

Hlavními skupinami jsou následující:

- a) *Agrární obchod* se zemědělskými produkty včetně potravin je tradiční obchod s komoditami, na jehož základě obchod uskutečňují především země, které mají vhodné podmínky pro pěstování surovin nebo chov hospodářských zvířat. Mezi významnými exportéry patří Jižní, Střední a Severní Amerika, Evropa a Asie. V posledních letech kvůli energetické krizi roste podíl plodin energetických pěstovaných pro výrobu paliv.⁸
- b) *Obchod s palivy a nerostnými surovinami*. Velké množství těchto nerostných surovin se nachází na území států SNS (především Rusko), Afriky, Střední a Jižní Ameriky. Díky rozvoji ekonomiky a zlepšování životní úrovně neustále roste poptávka po nerostných surovinách a zejména po palivech nejen ve vyspělých zemích Evropy, Severní Ameriky, ale i v rozvojových zemích Asie. A proto tento obchod je možné považovat za velmi lukrativní.⁹
- c) *Obchod se zpracovanými výrobky*. Tato skupina je největší v mezinárodním obchodě. Mezi nejvíce zainteresované státy patří země Asie, Evropy a Severní Ameriky. V současnosti Asie je největším exportérem díky Číně. ČLR exportuje nejvíce hotových

⁶ SVATOŠ, M. Zahraniční obchod: teorie a praxe., 2009, s. 36

⁷ SVATOŠ, M. Zahraniční obchod: teorie a praxe., 2009, s. 40

⁸ MULAČOVÁ, V., P. Mulač a kol. Obchodní podnikání ve 21. století., 2013, s. 477

⁹ MULAČOVÁ, V., P. Mulač a kol. Obchodní podnikání ve 21. století., 2013, s. 477

výrobků do celého světa. Standardní mezinárodní klasifikace rozděluje zboží do desíti následujících skupin: potraviny a živá zvířata; nápoje a tabák; suroviny nepoživatelné; minerální paliva, maziva; živočišné a rostlinné oleje; chemické výrobky; polotovary a materiály; stroje a dopravní prostředky; průmyslové spotřební zboží; komodity nezatříděné.¹⁰

3.3 Funkce mezinárodního obchodu

Mezinárodní obchod ovlivňuje stav národního hospodářství prostřednictvím následujících funkcí:

Transformační funkce - změna přírodně-materiálové struktury HDP, tj. transformace struktury vyrobené produkce na strukturu požadovanou trhem.

Dynamizační funkce mezinárodního obchodu spočívá v šetření pracovní síly a přírodních zdrojů, které národní hospodářství nemá v potřebném množství dovozem zboží;

Informační funkce - funkce, ve které se shromažďují údaje o potřebách toho či onoho státu pro tento produkt a také o kvalitě tohoto produktu;

Kriteriální nebo efektotvorná funkce - schopnost vnějších faktorů ovlivňovat růst efektivnosti národní výroby, maximalizaci národního důchodu při snižování společensky nutných nákladů na jeho výrobu. Také srovnáním národního trhu se světovým trhem ekonomika řídí svůj vlastní ekonomický rozvoj – srovnání prostřednictvím „terms of trade“.

3.4 Logistika v mezinárodním obchodě

V současné době logistika je systémem pro organizaci dodávky zboží od výrobce ke spotřebiteli a jejím hlavním účelem je koordinace různých fází přepravy nákladu. Rozvoj dopravní sítě, který vedl k posílení obchodních vztahů mezi státy celého světa, stejně jako progresivní procesy globalizace staví do popředí takový směr v logistice, jakým je mezinárodní logistika.

Hlavním rysem mezinárodní logistiky je skutečnost, že výrobce a spotřebitel zboží sídlí v různých zemích. Proto, aby dosáhly hlavních cílů mezinárodní logistiky, musí logistické společnosti každý den řešit mnoho problémů: výběr nejlepší trasy, výběr spediční společnosti, plánování každé etapy dodávky a optimalizace jejího načasování, celní odbavení, organizace

¹⁰ MULAČOVÁ, V., P. Mulač a kol. Obchodní podnikání ve 21. století. 2013, s. 477

skladování nákladu, zajištění přepravy zboží, zajištění přepravy zboží, přeprava zboží, přeprava zboží a přeprava zboží atd.

3.4.1 Faktory vzniku mezinárodní logistiky a její rysy.

Rostoucí poptávka na nových trzích. Zlepšení životní úrovně obyvatel, zvýšení počtu spotřebitelů. Stále více „průhledné“ státní hranice poskytují svobodu pohybu osob, zboží a kapitálu. Vývoj moderních dopravních prostředků, informačních systémů a technologií, komunikací a telekomunikací, flexibilní automatizovaná výroba s cílem rychlého šíření informací, technologií, zboží, finančních zdrojů. Všechny tyto faktory přivedly ke zlepšení a změně mezinárodní logistiky:

- a) Změny v logistických metodách. Rozvoj kontejnerizace (různé velikosti, použité materiály, tvrdé, měkké atd.), odložení komerčních operací až do plného rozvoje produktů na koncových bodech dodavatelského řetězce nám umožňuje pružně reagovat na poptávku spotřebitelů.
- b) Vývoj satelitních komunikačních a navigačních systémů jako Inmarsat-C a GPS Navstar, skenování čárových kódů, automatická identifikace zboží a dokladů, systémy elektronické výměny dat ve standardech EDI atd.
- c) Vliv e-businessu na logistiku. Obchodní procesy v rámci konceptu B2C zahrnují automatizaci intenzivnějších dodávek, protože očekávání zákazníků ohledně zkrácení dodacích lhůt jsou vyšší než u konvenčních způsobů plnění objednávek. Vznik nákladnější logistiky výdeje a poprodejních služeb. Úprava procesů v rámci podniku rozšířením platform elektronického obchodování.

3.4.2 Problémy mezinárodní logistiky

1. Rozdíly v logistice. Mezinárodní logistika se liší od národní logistiky a nelze ji chápat jednoduše jako přesun stejných činností na jiné místo. Mezinárodní obchod je vždy obtížný. Jako vždy je pro logistiku nesmírně důležitý tok informací. Dlouhé vzdálenosti a nutnost překračovat hranice to samozřejmě komplikují. Bohužel s dlouhými mezinárodními dodavatelskými řetězci je důležité mít efektivnější informační systémy, protože je zde mnohem větší prostor pro chyby.

2. Problémy v oblasti obchodu. Administrativní potíže jsou samozřejmě pouze jedním typem problémů v mezinárodním obchodu. Na každé hranici se mohou objevit některé detaily, tzn. okolnosti a situace se mohou dramaticky změnit na velmi krátkou vzdálenost.

Politické a právní systémy. Typ vlády a zákony v různých zemích určují všeobecné podmínky pro podnikání, které se mohou výrazně lišit. Příjem povolený v jedné zemi může být v sousední zemi zakázán.

Ekonomické podmínky. Politické systémy přímo ovlivňují ekonomiku a je velký rozdíl v úrovni prosperity zemí, v příjmech obyvatel a ve způsobech utrácení lidí.

Konkurence. Pohybuje se od velmi akutní, v některých zemích kvůli požadavkům trhu, až po její úplnou absenci v jiných zemích kvůli státnímu monopolu. Například v Nizozemsku je logistika obzvláště dobře rozvinutá a společnosti mezi sebou soutěží v různých parametrech.

Dostupná technologie. E-commerce, efektivní reakce na požadavky zákazníků, lokalizace nákladů pomocí satelitů nebo navigačních systémů instalovaných v kabinách, sledování trasy v reálném čase. Ačkoli taková technologie již funguje, neznamená to, že ji využívají všechny obchodní struktury. Většina světa k nim nemá přístup a ani je nepotřebuje nebo si je nemůže dovolit.

Sociální systémy a kultura. Obvykle je jednodušší obchodovat s někým, kdo má stejnou kulturu, zvyky, očekávání atd. Problémy způsobují i jazykové rozdíly, a proto je pro společnost působící v Belgii snazší otevřít nové pobočky ve Francii než třeba v Súdánu.

Finance. Je třeba zvážit mnoho finančních faktorů. Některé země nedovolují odvézt svou měnu ze země, hodnota jiných měn značně kolísá nebo se velmi rychle znehodnocuje, některé bankovní systémy jsou neefektivní, směna měn je v některých případech obtížná atd.

Zeměpis. Pro vozidla je obvykle mnohem jednodušší navigovat v přímém směru a na rovném terénu. Mezi fyzické překážky dopravy patří moře, hory, pouště, džungle, řeky, národní parky atd. Právě praktické záležitosti často vyžadují nejvíce času a finančních prostředků na přesun materiálů přes mezinárodní hranice.

3. Celní bariéry. Obvykle se clo platí vždy, když produkty vstoupí do země. V praxi není třeba hovořit o jediném clu, protože je někdy velmi obtížné vzít v úvahu všechny daně a cla, aby bylo možné určit částku, která by měla být zaplacená. Například u produktů vstupujících do Evropské unie je nutné zaplatit clo, spotřební daň, daň z přidané

hodnoty, dovozní daň, vyrovnávací clo, antidumpingové clo, poplatek v rámci programu Společné zemědělské politiky.

4. Hraniční přechod. Překračování mezinárodních hranic může být velmi časově náročné. Kamiony projíždějící územím Evropské unie dokážou většinu hranic překročit, aniž by zpomalily, ale když se dostanou na hranici s Polskem, mohou zde zůstat nejen mnoho hodin, ale i několik dní.
5. Zavedení globálních operací. Nadnárodní korporace působí v řadě zemí a v každé z nich přizpůsobuje svůj produkt a cenu, což přináší poměrně vysoké náklady. Globální korporace funguje, byť s relativně vysokými náklady, s přiměřenou mírou jistoty, jako by celý svět (nebo jeho hlavní regiony) byl jeden; prodává stejné zboží všude stejným způsobem.

3.5 Mezinárodní obchodní politika – WTO

“WTO (*World Trade Organization - Světová obchodní organizace*) je instituce, která se zabývá pravidly vzájemných obchodních vztahů mezi svými členskými státy. Má za úkol podporovat rozvoj mnohostranného mezinárodního obchodního systému v rámci světové ekonomiky.”¹¹

Hlavním cílem WTO, smyslem její existence je všestranná liberalizace světového obchodu a vytváření univerzálního mezinárodního právního systému, který by zabezpečil plnění přijatých principů a pravidel.

WTO na základě svých funkcí velmi úzce spolupracuje se všemi ostatními mezinárodními institucemi zapojenými do rozvoje a realizace globální hospodářské politiky. Více než 60 mezinárodních organizací má status pozorovatele ve WTO: OSN, UNCTAD, MMF, IBRD, OECD atd.

3.5.1 Funkce WTO:

- a) kontrola provádění obchodních dohod uzavřených mezi členy WTO;
- b) organizace a zajištění obchodních jednání mezi členy WTO;
- c) řešení obchodních sporů mezi zeměmi - členy WTO;
- d) zajištění fungování mechanismu pro přezkum obchodní politiky členů WTO;
- e) spolupráce s dalšími mezinárodními organizacemi.

¹¹ SVATOŠ, M. Zahraniční obchod: teorie a praxe, 2009, s. 60

Dohoda WTO obsahuje balík právních dokumentů, které upravují téměř všechny oblasti související se světovým obchodem: od zemědělství do textilu a oděvů, od služeb do otázky obchodu s duševním vlastnictvím.

„Základním smluvním rámcem pro obchodní politiku většiny států světa jsou dohody a ujednání WTO.“¹²

Celá řada dokumentů WTO je však zaměřena na implementaci několika základních principů v různých specifických podmínkách, které slouží jako jádro strategie pro liberalizaci světového obchodu.

3.5.2 Principy WTO:

- 1) „Obchod bez diskriminace - zajišťuje ho princip doložky nejvyšších výhod (stejné zacházení pro všechny členy) a národní zacházení (mezi domácími a zahraničními dodavateli nejsou činěny žádné rozdíly);
- 2) uvolňování obchodu - k němu má docházet postupně a na základě jednání;
- 3) předvídatelnost - předpokládá, že změny v obchodních vztazích budou probíhat na základě právní závaznosti a transparentnosti;
- 4) spravedlivá hospodářská soutěž - lze jí dosáhnout odstraňováním praktik narušujících mezinárodní obchod;
- 5) rozvojový princip - představuje podporu ekonomických reforem a celkového rozvoje pro méně vyspělé členské státy“.¹³

4 Zahraniční obchod

Tato kapitola bude zaměřena na vymezení pojmu zahraniční obchod, popisu jeho hlavní charakteristiky, funkcí a jeho významu v ekonomice země. Poslední podkapitola bude věnována rozdílu mezi zahraničním a mezinárodním obchodem.

4.1 Základní charakteristika

„Zahraniční obchod je historicky nejstarší a nejrozšířenější formou vnějších hospodářských vztahů. Jde o část sféry oběhu zboží, která představuje směnu se zahraničím, tj. překračuje hranice jednotlivého státu či ekonomického celku. Zahraniční obchod má dvě stránky, dovoz a vývoz. Předmětem zahraničního obchodu je nejen zboží, ale i různé služby a

¹² ŠTĚRBOVÁ, L. a kol. Mezinárodní obchod ve světové krizi 21, 2013, s. 120

¹³ SVATOS, M. Zahraniční obchod: teorie a praxe, 2009, s. 60

práva duševního vlastnictví. Zahraniční obchod spojuje vnitřní hospodářství země se světovou ekonomikou a plní důležité funkce v procesu rozvoje výrobních sil a mezinárodní dělby práce. Týká se výhradně jednoho ekonomického celku ve vztahu k ostatním zemím světa.¹⁴

Zahraniční obchod se skládá z importu (vývozu) a exportu (dovozu) zboží a služeb. Součet vývozu a dovozu je obrat zahraničního obchodu země, rozdíl je saldo zahraničního obchodu. Kladný zůstatek se nazývá aktivní zůstatek, záporný zůstatek pasivní. Ve statistice vykazování se vývoz mínus dovoz nazývá čistý vývoz.

Zahraniční obchod všech zemí dohromady tvoří světový trh, který je založen na mezinárodní dělbě práce.

Zahraniční obchod se skládá z exportu (vývozu) a importu (dovozu) zboží a služeb. Součet vývozu a dovozu je obrat zahraničního obchodu země, rozdíl je saldo zahraničního obchodu. Kladný zůstatek se nazývá aktivní zůstatek, záporný zůstatek pasivní. Ve statistice vykazování se vývoz mínus dovoz nazývá čistý vývoz.

Zahraniční obchod všech zemí dohromady tvoří světový trh, který je založen na mezinárodní dělbě práce.

Zahraniční obchod se stejným zbožím vyrobeným v různých zemích s různými výrobními náklady přináší ekonomické výhody jak vývozcům, tak dovozcům. Tuto okolnost stanovili teoretici klasické politické ekonomie Adam Smith a David Ricardo. Schopnost země vyrábět zboží za nižší náklady než v jiných zemích znamená absolutní výhodu. Export takového zboží zvyšuje objem výroby a příjmy exportéra a zároveň v zemi dovážející relativně levné zboží klesají výrobní náklady a spotřebitelské výdaje. Zahraniční obchod může být oboustranně výhodný i při absenci absolutní výhody. Každá země může vyvážet zboží, v jehož výrobě má relativní výhodu oproti jiné, a dovážet zboží, které se v ní vyrábí, za relativně vysoké náklady.¹⁵

4.2 Funkce zahraničního obchodu

V otevřené tržní ekonomice má dynamika zahraničního obchodu významný vliv na hlavní makro indikátory ekonomiky. Například exportované zboží spotřebovávají občané jiných zemí, ale export stimuluje rozvoj národního hospodářství, neboť přispívá k růstu investic, zaměstnanosti, objemu výroby atd.

Mezi hlavní funkce zahraničního obchodu patří:

¹⁴ FOJTÍKOVÁ, Lenka. Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost, 2009. s. 2

¹⁵ SVATOSŤ, M., Zahraniční obchod: teorie a praxe, 2009, s. 17

Funkce doplňování chybějících prvků národního průmyslu (může to být např. přírodní zdroje, které národní hospodářství prostě nemá. Jinak to může být složité, vědecky náročné produkty, které země ještě není schopna vyrobit atd.);

Transformační funkce (zahraniční obchod je schopen měnit strukturu HNP, přizpůsobovat jej bez nejen domácím, ale i mezinárodním potřebám;

Efektotvorná funkce (mezi výhodami mezinárodní dělby práce lze vyzdvihnout pozitivní efekt mezinárodní spolupráce a specializace, optimalizace struktury ekonomiky, zvýšená konkurence, dovoz technologií atd.);

Funkce úspor z rozsahu (efekt z rozsahu): to je velmi důležité pro malé země, s relativně malý domácí trh, protože podporuje rozvoj velkovýroby;

Funkce zvyšování konkurenceschopnosti národních produktů: mezinárodní obchod motivuje národní výrobci zlepšovat kvalitu výrobků, inovovat, snižovat náklady, aby zůstali konkurenceschopné na světovém trhu.¹⁶

4.3 Význam zahraničního obchodu v ekonomice země

Význam zahraničního obchodu pro rozvoj národního hospodářství spočívá v tom, že díky němu může stát překonat omezenou základnu národních zdrojů a omezený vnitřní trh. Kromě toho se v národních ekonomikách zintenzivňuje reprodukční proces: vytváří se možnost organizovat hromadnou výrobu, zvyšuje se stupeň zatížení zařízení a zvyšuje se efektivita zavádění nových zařízení a technologií. Prostřednictvím zahraničního obchodu se zvyšují příležitosti pro akumulaci, industrializaci, zvýšený ekonomický růst, racionální využívání přírodních zdrojů a pracovní síly, což v konečném důsledku přispívá k růstu produktivity práce a příjmů. Na základě nárůstu exportu vznikají v zemi nová pracovní místa. Vlivem zahraničního obchodu se zvyšuje úroveň mezinárodní specializace země.

Zároveň v ekonomice existuje několik hledisek pro hodnocení zahraničního obchodu každé jednotlivé země:

a) Efektivnost

Stát se snaží zaměřit svou exportní politiku na ty produkty, u kterých může dosáhnout maximálních úspor společenské práce. Na tyto produkty se zaměřuje výzkum, vývoj, propagace a další. Japonsko se tak stalo jednou ze zemí, které své proexportní priority soustředily jen na

¹⁶ Hlavní funkce zahraničního obchodu, 2022. Dostupné z: <http://www.skolatextilu.cz/elearning/91/obchodni-dovednosti/mezinarodni-obchodni-operace/Mezinarodni-obchodni-operace.html>

několik oblastí – elektroniku a optiku, výrobu vozidel (auta, motocykly, lodě), robotizace. Čím je ekonomika menší, tím je otevřenější a pak by se měla více věnovat zvyšování a udržení schopnosti exportovat určité zboží.

b) Proporcionalita

Na světě existuje jen málo zemí, které jsou schopny pokrýt potřeby vlastní domácí průmyslové výroby. Mají poměrně velký domácí trh a dostatek vlastních surovin. Mezi tyto země patří USA, Ruská federace, Čína, Indie a částečně další hustě osídlené země jako Indonésie, Brazílie.

c) Demonstrativní efekt

Zatímco vizitkou každé země je její exportní program, importní program je způsob řešení problému proporcionality a zajištění urychlení ekonomického rozvoje dovážející země. Jde o demonstraci světových technických, designových a módních trendů, které mohou stimulovat společenský a ekonomický pokrok. Cílem je i určitý přenos celosvětových trendů, jako například šíření ekologických prvků, bezpečnost práce, nové trendy v balení, náhrada energie atd.

4.4 Způsoby hodnocení zahraničního obchodu

Hlavními ukazateli zahraničně obchodní aktivity státu jsou: tempo růstu vývozu, dovozu a obratu zahraničního obchodu, poměr krytí dovozu vývozem, podíl vývozu, dovozu a obratu zahraničního obchodu na obyvatele, bilance zahraničního obchodu.

Tempa růstu vývozu, dovozu a obratu zahraničního obchodu se používají k posouzení trendů ukazatelů mezinárodního obchodu v určitém časovém období. Míry růstu jsou uvedeny v procentech za sledované období a ukazují trendy v celkové dynamice růstu nebo poklesu ukazatelů, umožňují vám určit částku, o kterou tyto změny v průběhu času nastaly.

$$\text{Tempo růstu vývozu} = \frac{\text{vývoz}_1}{\text{vývoz}_0} * 100\%$$

$$\text{Tempo růstu dovozu} = \frac{\text{dovoz}_1}{\text{dovoz}_0} * 100\%$$

$$\text{Tempo růstu obratu} = \frac{\text{obrat}_1}{\text{obrat}_0} * 100\%$$

Koeficient krytí dovozem a vývozem je poměr vývozu země k dovozu. Pokud vývoz nepokryje dovoz, země se vyznačuje nedostatečně vysokou mírou soběstačnosti zahraničního obchodu.

$$Koefficient = \frac{vývoz}{dovoz}$$

Podíl exportu na obyvatele – ukazuje, kolik exportů připadá na jednoho člověka. Vypočítává se jako poměr exportu země k jejímu počtu obyvatel.

$$Vývoz na obyvatele = \frac{vývoz}{počet obyvatel}$$

Podíl dovozu na obyvatele – ukazuje, kolik dovozů připadá na jednoho člověka. Vypočítává se jako poměr objemu dovozu země k jejímu počtu obyvatel.

$$Dovoz na obyvatele = \frac{dovoz}{počet obyvatel}$$

Obrat zahraničního obchodu na obyvatele – ukazuje, jaké procento obratu zahraničního obchodu připadá na 1 osobu.

$$Obrat na obyvatele = \frac{obrat}{počet obyvatel}$$

Závěry o aktivitách země na mezinárodním trhu se dělají na základě bilance zahraničního obchodu, tzn. rozdíl mezi příjmem peněžních prostředků ze zahraničí z důvodu vývozu a převodem cizí měny do zahraničí na úhradu dovozu. Vznikají tak pojmy pozitivní (vývoz větší než dovoz) a negativní (dovoz větší než vývoz) bilance zahraničního obchodu. Kladná bilance charakterizuje aktivní obchodní bilanci země, záporné značí vznik pasivní bilance.

$$Bilance zahraničního obchodu = Vývoz - Dovoz$$

4.5 Rozdíl mezi zahraničním a mezinárodním obchody

Na základě výše uvedeného zahraniční obchod je obchod *jedné země* s jinými zeměmi, který se skládá z dovozu (importu) a vývozu (exportu) zboží.

Zatímco mezinárodní obchod je sférou mezinárodních komoditně-peněžních vztahů, což je souhrn zahraničního obchodu všech zemí světa. Mezinárodní obchod je chápán jako výměna

zboží mezi *zeměmi* v jejich fyzické podobě prostřednictvím jejich vývozu (exportu) a dovozu (importu).

Tedy rozdíl mezi mezinárodním obchodem a zahraničním obchodem spočívá v širší konceptu. Mezinárodní obchod označuje obchod se vším zbožím a službami po celém světě. Mezitím se pojem zahraniční obchod často používá k označení operací země ve vztahu ke zbytku světa.

5 Dovož (import) a vývoz (export)

Tato kapitola bude věnována vymezení pojmů dovoz (import), vývoz (export) a popisu jejich základní charakteristiky.

5.1 Základní charakteristika

Dovož a vývoz výrobků je oboustranně výhodný jev pro obě strany. Do mezinárodního obchodu se zapojují různé druhy zboží: průmyslové zboží, spotřební, předměty duševního vlastnictví, služby.

Vývoz a dovoz jsou vzájemně propojeny a společně tvoří obrat zahraničního obchodu země. Pokud sečteme obrat zahraničního obchodu každého státu, dostaneme objem veškerého světového obchodu. Procesy dovozu a vývozu ovlivňují směnný kurz, HDP a inflaci v zemi, proto je jedním z hlavních úkolů státu udržovat mezi nimi rovnováhu.

Export a import služeb hraje důležitou roli v mezinárodním obchodu. Jestliže v roce 1970 činil objem světového exportu služeb 80 miliard dolarů, pak v letech 2012-2013 to bylo asi 1,5 bilionu, tedy více než dvacet procent hodnoty prodaného zboží.

5.2 Export zboží

Export zboží je vývoz zboží z území vyvážející země bez povinnosti zpětného dovozu. Export zahrnuje jak vývoz zboží vyrobeného v tuzemsku ze země, tak i reexport zboží. Za zboží tuzemské výroby se považuje i zboží zahraničního původu dovezené do tuzemska a podrobené významnému zpracování, které mění hlavní kvalitativní nebo technické vlastnosti zboží. Zpětně vyvezené (reexportní) zboží zahrnuje zboží, které bylo dříve dovezeno na území země a následně z tohoto území vyvezeno bez placení cla, daní a bez uplatnění zákazů a omezení ekonomické povahy na zboží.

Účtování vývozu zboží se provádí v cenách hranice vyvážející země (FOB – „free on board“), tzn. cena zboží zahrnuje náklady na jeho dodání na pozemní hranici nebo do přístavu odeslání vyvážející země.

Export se dělí do dvou skupin:

Přímý - výrobní podnik prodává své výrobky přímo konečnému spotřebiteli a je v přímém kontaktu se spotřebitelem ve všech fázích transakce.

Nepřímý - zboží je zákazníkovi dodáváno prostřednictvím zprostředkovatelů za pomoci třetích prodejních subjektů.¹⁷

5.3 Import zboží

Import zboží je dovoz zboží na území tuzemska bez povinnosti zpětného vývozu. Dovoz zahrnuje dovážené zboží určené pro spotřebu v hospodářství země a zboží dovážené na území státu v souladu s režimem zpětného dovozu. Zpětně dovezené zboží zahrnuje zboží vyvezené z území tuzemska a následně dovezené na toto území bez placení cla, daní a bez uplatnění zákazů a omezení ekonomické povahy na zboží.

Účtování dovozu zboží se provádí v cenách hranice dovážející země (CIF), tzn. cena zboží zahrnuje náklady na pojištění a dopravu zboží na hranice dovážející země.

Import se dělí do dvou skupin:

Přímý - nerezidentní nebo zahraniční výrobce přímo dodává zboží zákazníkovi

Nepřímý - nerezidentní nebo zahraniční výrobce poskytuje zboží zákazníkovi pomocí organizace, která působí jako zprostředkovatel.

6 Charakteristika ekonomiky Čínské lidové republiky

Tato kapitola bude věnována charakteristice Čínské lidové republiky. V podkapitolách bude poskytována základní informace o hlavních sektorech a ukazatelích ekonomiky dané země, její státní měně, systému dovozu a vývozu zboží.

¹⁷ KOTLER, P. Moderní marketing: 4. evropské vydání. 1. vydání, 2007, s. 279

6.1 Základní informace o země

Rozloha země je 9,6 milionů metrů čtverečních. km. Délka pobřeží je 18 tisíc km, plocha přilehlé vodní plochy je 4,73 milionu metrů čtverečních. km, s více než 5400 ostrovy, které se nacházejí převážně v pobřežních oblastech jihovýchodní části země. Podle výsledků národního sčítání lidu z roku 2000 dosáhl počet obyvatel země 1265,83 milionu lidí. 56 národností, z toho: městské 36,2 %, venkovské - 63,8 %; Čínská národnost Han (Chan) - 90%.

Geograficky je stát rozdělen na 23 provincií (včetně Tchaj-wanu), pět autonomních oblastí (národnostní menšiny), čtyři města s centrální podřízeností (Peking, Šanghaj, Tianjin a Chongqing) a dvě zvláštní správní oblasti - Xianggang (Hong Kong) a Macao.

Oficiálně má ČLR vícestranný politický systém vedený Čínskou komunistickou stranou (ČKS) a Lidovou politickou poradní radou. Za více než půl století existence ČLR se v zemi vystřídali pouze tři straničtí a státní vůdci ztotožnění s generacemi ve vedení: první generaci zastupuje Mao Ce-tung, druhou je Deng Siao-pching, třetí Ťiang Ce-min. Na podzim roku 2002 začalo čínské vedení převádět moc na novou „čtvrtou generaci“ vůdců v čele s Chu Ťin-tchaem. Kromě ČKS existuje v Číně osm politických stran, souhrnně známých jako demokratické frakce.

Nejvyšším zákonodárným orgánem je Národní lidový kongres (NPC), v čele s prezidentem Čínské lidové republiky a spravovaný prostřednictvím Stálého výboru. Nejvyšším orgánem výkonné moci je Státní rada Čínské lidové republiky v čele s předsedou vlády. Nejvyšším soudním orgánem je Nejvyšší lidový soud, který je odpovědný NPC a jejímu stálému výboru a dohlíží na práci lidových soudů na různých úrovních a vojenských soudů. Soudní kontrolu vykonává Nejvyšší lidová prokuratura prostřednictvím lidových prokuratur na různých úrovních a prostřednictvím zvláštních lidových prokuratur.

Za posledních 30 let se Čína těší silnému hospodářskému růstu. Země posílila svou pozici ve světové ekonomice a ovlivnila vývoj světové ekonomiky. Materiální situace většiny obyvatel se výrazně zlepšila, ale zároveň se zvýšil rozdíl v životní úrovni městského a venkovského obyvatelstva.

Čína je země se smíšenou ekonomikou. Tržní typ ekonomických vztahů implikuje svobodu v oblasti podnikání a obchodu. Rozvoj soukromého kapitálu přispívá ke zvýšení efektivity tržního mechanismu.

Čínská lidová republika je na druhém místě mezi zeměmi světa z hlediska ekonomického rozvoje v letech 2021-2022. Pouze Spojené státy se dokázaly dostat před

východní zemi. A od roku 2014 je Čína na prvním místě z hlediska HDP podle parity kupní síly.

Vedoucí světové mocnosti nezpochybňují vedoucí postavení Číny v průmyslové výrobě na počátku 21. století.

Těžba se provádí v celosvětovém měřítku. Nic nechybí. Těží se plyn, ropa, ruda, uhlí, uran atd. Navíc některé kovy nejsou v jiných zemích téměř vyvinuty.

Ve většině průmyslových odvětví má Čína světové prvenství. Nebeská říše vyrábí auta ve zvlášť velkém měřítku, za méně než 10 let bylo vyrobeno až 20 milionů vozů. Podle tohoto ukazatele je před Japonskem i Spojenými státy.

Vedoucí světové mocnosti nezpochybňují vedoucí postavení Číny v průmyslové výrobě na počátku 21. století.

Těžba se provádí v celosvětovém měřítku. Nic nechybí. Těží se plyn, ropa, ruda, uhlí, uran atd. Navíc některé kovy nejsou v jiných zemích téměř vyvinuty.

Ve většině průmyslových odvětví má Čína světové prvenství. Nebeská říše vyrábí auta ve zvlášť velkém měřítku, za méně než 10 let bylo vyrobeno až 20 milionů vozů. Podle tohoto ukazatele je před Japonskem i Spojenými státy.¹⁸

6.2 Státní měna

Mezi místním obyvatelstvem se měna země nazývá „renminbi“, tedy „lidové peníze“. V celosvětovém měřítku se mu však říká „čínský juan“. A také jděte „halěře“ – jiao (1 juan = 10 jiao).

Symbol juanu je identický s japonskou měnou – ¥. Směnný kurz je regulován Čínskou lidovou bankou.

Podle ČNB byl průměrný roční kurz v roce 2021 - 1 juan (CNY) = 3.363 koruny české.¹⁹

6.3 Obecná charakteristika ekonomiky

Čínská ekonomika za posledních třicet let neustále rostla. Čína je na druhém místě na světě, pokud jde o nominální HDP, za Spojenými státy. Od počátku roku 2000 se hrubý domácí produkt Číny zvýšil 12krát. Z hlediska nominálního HDP Čína předstihla Itálii (2000), Francii (2002), Velkou Británii (2006), Německo (2007) a Japonsko (2010). Pokud jde o paritu kupní síly (HDP v PPP), Čína se v roce 2014 umístila na prvním místě. Čína vede také z hlediska

¹⁸ JOTA, Moderní Čína: komplexní průvodce novým světovým ekonomickým gigantem, 2009, s. 21

¹⁹ Čínská měna, 2022. Dostupné z: <https://portalfamososbr.com/cs/pages/7824-china-s-currency-yuan-orrenmimbi-definition>

průmyslové výroby. Čínské společnosti, jako je Alibaba, Tencent, patří mezi 10 nejlepších společností na světě z hlediska kapitalizace – jejich tržní hodnota se již blíží 1 bilionu dolarů každá. Aktivně se rozvíjejí i další společnosti jako Baidu, Xiaomi, Huawei, Lenovo a mnoho dalších. Obecně dochází k výraznému nárůstu kapitalizace čínských společností, zejména v oblasti telekomunikací, e-commerce, farmacie a tak dále.

Pandemie koronaviru provedla vlastní úpravy ukazatelů hospodářského růstu zemí světa. V posledních letech překračuje tempo růstu čínské ekonomiky 6 % ročně. Od roku 2017 však dochází ke zpomalení růstu HDP, způsobeného nejen vnějšími, ale i vnitřními faktory – významná investice do rozvoje domácího trhu, ale i infrastruktury, dopravy, silnic. Doba návratnosti takových projektů je často dlouhodobá. Výrazně se zvýšil i objem výstavby bytového fondu. V roce 2017 činil růst HDP země 6,8 %, v roce 2018 - 6,6 % a v roce 2019 - 6 %. Podle agentury Reuters s odkazem na údaje Národního statistického úřadu ČLR byl však růst čínského HDP v roce 2020 nejnižší za posledních 45 let. V roce 2020 vzrostl čínský HDP o 2,3 %, což je nejpomalejší tempo růstu od roku 1976. Již ve čtvrtém čtvrtletí roku 2020 se však Číně podařilo obnovit ekonomickou výkonnost a země se v období pandemie stala lídrem hospodářského růstu.²⁰

6.4 Hlavní sektory ekonomiky Číny

6.4.1 Zemědělství

Z hlediska ukazatelů zaujímá zemědělství vysoké místo v ekonomice země. Hlavní zemědělské oblasti Číny jsou východ a jih země, včetně Velké čínské nížiny a říčních údolí. Výroba produktů ve velkých objemech se blíží množství spotřebovaného produktu. V tomto odvětví je zapojeno více než 60 % populace.

Navzdory skutečnosti, že podíl půdy vhodné pro pěstování plodin je pouze 10-15%, všechna půda je obsazena pěstováním rostlin.

Další potíže jsou způsobeny nedostatkem sladké vody. Čtvrtina jeho zásob je tak znečištěná, že se stávají nepoužitelnými i v průmyslu. Polovina orné půdy potřebuje zavlažování.

Více než polovinu plodin tvoří rýže. Roční poplatky přesahují 200 milionů tun. Na jihu země se rýže sklízí 2-3x ročně.

²⁰Čína, Business INFO, 2022. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/cina-souhrnna-teritorialniinformace/2/>

Čína je světovým lídrem ve sklizni pšenice a bavlny. Pěstování a sklizeň čaje, jehož většina se vyváží, je na druhém místě po Indii. Mezi zemědělci je oblíbené pěstování kukuřice, sóji, brambor a tabáku.

Vyvinutý v zemi a chovu zvířat. Hlavními směry se stal chov tažného skotu, chov prasat a drůbež. Rozšířený je rybolov a zemědělství. Produkce mořských plodů se provádí v přílehlých vodách Tichého oceánu.²¹

6.4.2 Těžební průmysl

Pokud jde o zásoby uhlí, Čína dominuje světu v letech 2021-2022. Vůdcovství dosáhla v roce 2010, kdy se jí podařilo obejít Spojené státy, když vyrobila 3,2 miliardy tun černého zlata. V roce 2004 uzavřela vláda dohodu s Jihoafrickou republikou o zkapalňování uhlí.

Dobré výsledky přináší i těžba ropy. Čína se v roce 2003 posunula na druhé místo z hlediska dovozu. V roce 2006 byly zveřejněny údaje o dostupné ropě v zemi – 18 miliard barelů.

Očekává se, že během několika let se zásoby zvýší o 10 %. Čína plánuje vyřadit dováženou ropu a vynaloží více úsilí než dříve na její těžbu. Stejně tak plyn.

V roce 2010 se ukázalo, že Čína sama o sobě nedokáže zajistit plyn pro celou populaci a podniky. Chybělo 20 miliard kubíků. Za pět let se počet deficitů zdvojnásobil. Od roku 2006 se Austrálie a Čína staly partnery a byly zahájeny dodávky zkapalněného plynu.

Zároveň byl v roce 2009 otevřen terminál v Šanghaji a o dva roky později v Jiangsu a Liaoningu. Poptávka po plynu každým rokem roste, což stimuluje aktivní práci a zlepšování těžby zdrojů.

6.4.3 Energetika a nerostné zdroje

Nehledě na to, že Čínská lidová republika má značné zásoby přírodních zdrojů, jsou rozvinuté pouze částečně.

Přítomnost obrovských surovinových zdrojů umožňuje mít vnitřní zásoby při současném snížení dovozu surovin. Tato skutečnost chrání čínskou ekonomiku před možnými komoditními krizemi.

V současné době je Čína světovým lídrem v těžbě uhlí. Největší uhelné doly se nacházejí ve středu země, v provinciích Shanxi a Shaanxi.

²¹ JOTA, Moderní Čína: komplexní průvodce novým světovým ekonomickým gigantem, 2009, s.137

Pokud jde o produkci ropy, Čína je na sedmém místě na světě a na druhém místě ve vývozu. V budoucnu chce země přestat dovážet ropu a plyn a více se snažit o rozvoj místních polí.

Velká ložiska uhlí umožňují nejen jeho energetické využití, ale i vývoz. Značnou část energetických zdrojů tvoří tepelné elektrárny – cca 80 %.

Vodní elektrárny vyrábějí 17 % energie, jaderné pouze 2 %.

Problém využití energetického potenciálu spočívá v odlehlosti jeho zdrojů od většiny spotřebitelů. Většina stanic se nachází v západní a severní části země a zdroje jsou posílány do pobřežních oblastí.

V Číně se intenzivně pracuje na využívání alternativních zdrojů energie. Projekt zahrnuje spuštění více než desítky větrných elektráren. Ve výstavbě jsou také vodní a fotovoltaické stanice.

Rychlý ekonomický růst vyvolává závislost země na dovozu energie. Dvoustranný proces vede k vlivu Číny na světový energetický trh, jejich ceny a přerozdělení dodavatelských řetězců.

Země tvoří více než třetinu světových zásob kovů vzácných zemin: molybdenu, vanadu a antimonu. Jejich zásoby jsou asi 760 tisíc tun. Těžba wolframu vynesla Čínu na první místo na světě. Těží se zde také vanad, vizmut, kadmium, křemík, hořčík, cín, rtuť, olovo, selen a síra.

Čínské vedení se postupně snaží využívat ekologickou energii. Většina stanic funguje na uhlí, které poskytuje až 75 % veškeré energie, ale toto číslo se postupně snižuje. Uhlí je nahrazováno ropou a plynem, které jsou stále více financovány.

Jaderná energetika se aktivně rozvíjí. Podle vládního plánu by do roku 2020 mělo do energetické soustavy ročně přibývat až 1,8 GW dodatečné kapacity. Na konci projektu by měla být kapacita všech jaderných elektráren v zemi rovna 40 GW. V poslední době začaly fungovat nové stanice o celkové kapacitě 6,7 GW.

6.4.4 Průmysl a výroba

Čínský průmysl spolu se stavebnictvím tvoří 47 % HDP. Tato odvětví zaměstnávají 22 % pracovní síly země.

Třetina veškeré produkce je pod státní kontrolou. Zejména těžký průmysl, vojenská výroba a kosmonautika.

Čína je na prvním místě na světě co do počtu továren a závodů. Za poslední půlstoletí se počet průmyslových podniků zvýšil o 370 000. Většina z nich je soustředěna na východě země a v pobřežních provinciích.

Vedoucí roli v rozvoji čínského průmyslu hrají obory strojírenství a kovoobrábění. Ve struktuře průmyslu zaujímají 35 %. Významná část produktů těchto oblastí se vyrábí v pobřežních městech východní Číny ve speciálních ekonomických zónách.

Lehký průmysl je založen na výrobě z vlastních přírodních surovin. Vývoz látek a oděvů zajišťuje zemi přední postavení ve světě.

Hutnictví železa a neželezných kovů je také založeno na vlastních surovinách. V chemickém průmyslu vyniká výroba minerálních hnojiv, domácí chemie a léčiv. Asi 30 % vyrobených hnojiv jde na export.

Významný podíl ekonomiky závisí také na výrobě nábytku, hraček a papírenského zboží.

Rozvoj high-tech odvětví má obrovský dopad na rozvoj čínské ekonomiky. Čínské značky jsou na globálním trhu velmi oblíbené a již dokázaly obsadit svá příslušná místa.

Rozvoj zpracovatelských odvětví, výroby alkoholických nápojů a energetiky zajišťuje ziskovost ekonomiky. Mezi čínský zpracovatelský průmysl patří: elektronika, zpracování nerostů, nukleární energie, kosmonautika, letectví. Navíc 30 % veškeré produkce patří přímo státu. ČLR kontroluje především těžký průmysl, vojenskou výrobu a vývoj letectví.

Výroba automobilů a počítačů zaujímá v čínském průmyslu významné místo. Vysokého světového postavení je navíc dosaženo jak díky velkému počtu spotřebitelů, tak díky rozsahu výroby.

6.4.5 Terciární sektor nebo sektor služeb

Čínský sektor služeb je v roce 2022 poměrně skromným sektorem ekonomiky. Zisky v něm jsou nižší než v mnoha zemích, které se rozvíjejí a mají podobnou životní úroveň. Vláda proto zavádí reformy ke zlepšení sektoru služeb, které pomohou zajistit většinu Číňanů pracovní místa a posunou stát na novou úroveň.

V roce 2009 bylo rozhodnuto zvýšit investice do sektoru služeb o více než 33 %. Tržby se v tomto roce zvýšily o 15 %. Plánuje se, že v následujících letech se podíl přidané hodnoty v sektoru služeb na HDP zvýší z třetiny na 1/2.

Sektor služeb v Číně v roce 2022 představují následující zařízení: výživa, maloobchod, hotelový byznys, informatika, reklama a další.

6.4.6 Doprava

Pro ekonomiku země mají prvořadý význam čtyři druhy dopravy: železniční, silniční, námořní a letecký.

Čínská železniční doprava je zodpovědná za 24 % světové železniční dopravy a je hlavním přispěvatelem do ekonomiky. Z hlediska délky železničních tratí je Čína na druhém místě na světě (za Spojenými státy). Délka železniční sítě byla podle údajů z roku 2009 86 tis. km. V průběhu roku 2010 pokračovala aktivní výstavba nových tratí a elektrifikace stávajících. Čína má největší vysokorychlostní železniční síť na světě s celkovou délkou 3 300 km (v roce 2009). V roce 2006 byla uvedena do provozu Qinghai-Tibet Railway v Tibetu - nejvýše položená horská železnice (až 5072 m n. m.), náklady na stavbu byly 4,2 miliardy dolarů. V roce 2009 byly uvedeny do provozu Wuhan-Guangzhou a Zhengzhou-Xi'an, dosud nejvyspělejší vysokorychlostní železniční tratě. Při stavbě byla použita bezzátěžová technologie upevnění kolejového roštu (na betonové pražce), která umožnila zajistit rychlost nad 350 km/h. V době uvedení na trh to byla nejrychlejší trať na světě.

Silniční doprava hraje vedoucí roli v přepravě osob a zboží na krátké a střední vzdálenosti. Čína má nejrozvinutější silniční síť na světě. Městské dálniční systémy mají složitou strukturu a vysoce kvalitní vozovku. V zemi je více než 45 000 autobusů a 4 500 trolejbusů, čtyři města mají tramvaje, Peking a Tianjin mají systém metra na 47 km. Nejběžnějším typem městské dopravy v Číně je kolo. V zemi je 120 milionů jízdních kol, což je 6 jízdních kol na 10 obyvatel. Jejich největší počet je soustředěn v Pekingu (4 miliony jednotek), Tianjinu (2,7 milionů jednotek). Cyklistika je velký problém. Parkoviště pro kola a speciální cesty na dálnicích výrazně zužují šířku vozovky. Do roku 1965 byla v Pekingu pouze jedna křižovatka, kde počet jízdních kol ve špičce přesáhl 10 000, nyní je v hlavním městě asi 50 takových křižovatek.

Místní a meziokresní nákladní doprava je často prováděna *říční dopravou*. Celková délka řek v Číně je 226,8 tisíc km, délka lodních tras je 136 tisíc km. Délka vnitrozemských lodních tras je 110 000 km, z toho více než 20 000 km je k dispozici pro lodě s výtlakem nad 100 tun. Roční nákladní obrat čínských přístavů přesahuje 370 milionů tun.

Na východě Čínu omývají moře: Bohajské, Žluté, Východočínské a Jihočínské moře, které poskytuje lodím přístup do Tichého oceánu. Mezinárodní luxusní osobní lodě jezdí mezi Šanghají, Tchien-ťinem, Dalianem a japonskými přístavy Kobe, Ósaka, Jokohama a přístavem

Incheon (Korejská republika). Pobřežní námořní lety spojují všechny námořní přístavy Číny. Země má 116 moderních, high-tech námořních přístavů otevřených pro zahraniční obchodní operace. Přístavy mají více než 1 tisíc kotvišť vč. 230 hlubokomořských plavidel pro lodě s výtlačkem více než 10 tisíc tun, 20 - pro kontejnerové lodě. V Číně je více než 2000 přístavů, z nichž 130 přijímá zahraniční lodě.

ČLR má 980 vnitrostátních *leteckých linek*, 130 mezinárodních linek a 24 regionálních leteckých linek. Největší hustotu leteckých společností mají Peking, Šanghaj a Guangzhou s přílehlou oblastí delty Perlové řeky. Peking je centrem mezinárodní letecké sítě. Vnitrostátní letecká doprava v současnosti zažívá boom a pokrývá celou zemi. Délka čínských aerolinek je 324 tisíc km. Čínská letadla civilního letectví létají na téměř 300 trasách. Délka 33 mezinárodních leteckých společností je 108 tisíc km. Spojují Čínu s 28 státy a regiony světa.²²

6.4.7 Čínský zahraniční obchod

Závislost na vnějším trhu určuje směr moderní čínské ekonomiky. Objem vyvezených produktů zajistil zemi první místo na světě v tomto odvětví ekonomiky. Čína má více než 180 obchodních partnerů.

Přibližně 20 milionů lidí v Číně je zaměstnáno v průmyslu a výrobě pro zahraniční trhy. 20 % zemědělských a průmyslových produktů se vyváží na zahraniční trh. High-tech odvětví již předstihla podobné společnosti z Japonska v podílu exportovaných produktů na světovém trhu. Tohoto pokroku se dosahuje zvyšováním kvality výrobků. V závodech a továrnách zaměřených na export zboží je kontrola kvality obzvláště přísná.

Největšími exportními položkami jsou: elektrické zařízení, průmyslové vybavení, kancelářská technika, chemikálie, galanterie, tkaniny a oděvy.

Hlavními partnerskými zeměmi Číny jsou Spojené státy americké, Japonsko, Korejská republika, Vietnam, Německo, Indie a Nizozemsko.

Příprava a balení exportního zboží poskytl práci asi 30 milionům lidí v Čínské lidové republice.

²² Dopravní systém Číny, 2022. Dostupné z: <https://s.natural-sciences.ru/pdf/2012/6/127.pdf>

6.5 Dovoz a vývoz

Aby udržela dlouhodobě udržitelný rozvoj, Čína se aktivně snaží přejít od ekonomiky tažené exportem k modelu růstu taženému domácí poptávkou a spotřebou.

V současné době tvoří soukromá spotřeba v Číně pouze 35 % celkového hrubého domácího produktu, což je nejméně mezi asijskými zeměmi. Aby se tento problém vyřešil a stimulovaly domácí výdaje, země plánuje v roce 2010 do roku 2020 zdvojnásobit příjem na hlavu obyvatel měst a venkova.

Jakmile bude tohoto cíle dosaženo, kupní síla na čínském trhu uvolní 64 miliard jüanů (10 miliard dolarů). Tento vývoj vytvoří obrovské příležitosti pro zahraniční investory, kteří chtějí prodávat na čínském trhu.

Pro ty, kteří chtějí obchodovat s Čínou, je velmi důležité porozumět dovozním a vývozním předpisům země. Je třeba poznamenat, že podniky a jednotlivci, kteří hodlají dovážet a vyvážet zboží do Číny, se musí nejprve zaregistrovat u Ministerstva obchodu (MOFCOM).

6.5.1 Zboží není povoleno

Do Číny je zakázáno vstupovat zboží jako odpad a jedy. Ministerstvo zahraničního obchodu a hospodářské spolupráce (MOFTEC, předchůdce MOFCOM) a Generální správa cel (GAC) spolupracovaly s dalšími vládními úřady, jako je Generální správa dozoru, kontroly kvality a karantény (GAQSIQ), na vytvoření řady katalogů zboží se zákazem dovozu do Číny.

6.5.2 Systém exportu zboží

Čína zavedla systém řízení vývozních licencí pro zboží podléhající vývozním omezením. V Číně existují tři typy vývozních licencí: licence na vývozní kvóty (obilí, pšenice, bavlna, ropa); vývozní kvóty (např. hořčíkové suroviny); vývozní licence (např. hovězí, vepřové a kuřecí maso).

MOFCOM a GAC společně zveřejnily katalog exportních položek, které vyžadují každoroční licencování. Pro rok 2013 bude 48 kategorií zboží, které podléhá vývozní licenci. Každou vývozní licenci lze použít pouze pro jeden produkt. Za určitých podmínek však lze licenci použít pro více zásilek (maximálně 12), včetně zboží od zahraničních společností, které podléhají exportnímu licenčnímu řízení.

Nejdelší doba platnosti vývozní licence může být šest měsíců a musí být využita během roku vydání. V případě nevyužití vývozní licence v době platnosti může podnikatel požádat o prodloužení vývozní licence a bude mu vydána nová vývozní licence.

6.5.3 Celní a devizové předpisy

Celní úprava pohybu zboží pro osobní potřebu v Číně je upravena ustanoveními zákona ČLR „o clech“, jakož i sděleními Generální celní správy ČLR z roku 2007 č. 72 („O zavedení systému celních deklarací pro cestující přijíždějící a odcházející přes státní kontrolní stanoviště ČLR“) a č. 235 z roku 2017 („O regulaci zboží pro osobní potřebu přepravovaného v zavazadlech cestujících“).

V souladu s ustanoveními zákona Čínské lidové republiky „o clech“ zahrnují předměty celní kontroly vozidla, náklad, jakož i zboží pro osobní potřebu přepravované v zavazadlech jednotlivců a prostřednictvím mezinárodní pošty.

Čína rozděluje svůj dovoz do tří kategorií:

- a) Povoleno
- b) Omezený
- c) Zakázáno

Většina dováženého zboží spadá do povolené kategorie a MOFCOM zavedl automatický licenční systém, který kontroluje dovoz zboží. MOFCOM a Generální celní správa (GAC) společně spustily katalog položek souvisejících s ročním automatickým udělováním licencí. Některé zboží podléhající automatické dovozní licenci je osvobozeno od licence (např. dovážené zboží ke zpracování a zpětnému vývozu; dovážené zboží zahraničních firem pro vlastní výrobu v rámci jejich generální investice). Je však třeba poznamenat, že pokud se dovážené zboží pro zpracovatelský průmysl již nevyváží, musí být licence uplatněna zpětně. Každá automatická dovozní licence je platná po dobu šesti kalendářních měsíců a v zásadě by každá licence měla být použita pouze pro jeden produkt. V rámci jedné dovozní smlouvy však lze získat více licencí a pro některé zboží lze jednu licenci použít až pro šest zásilek.²³

²³ Importní a exportní licence v Číně, 2022. Dostupné z: https://www.rosimport.ru/licenzirovanie_importa_eksporta_v_kitae.html

6.5.4 Dovožní kontrola / certifikace

Čínská vláda nařídila náležitou péči a certifikační požadavky pro dovážené zboží. Některé položky musí být po příjezdu zkontrolovány nebo doplněny oficiálními certifikáty uznávanými čínskou vládou.

Generální správa kontroly kvality, inspekce a karantény (GAQSIQ) je podřízena přímo Státní radě jako správnímu oddělení, které je odpovědné za kontrolu kvality, inspekci, karanténu zvířat a rostlin a bezpečnost potravin pro veškeré zboží, které je přepravováno přes hranice Číny.

Povinný čínský certifikát (CCC) je certifikát nebo štítek, který čínská vláda požaduje pro mnoho produktů (včetně dovážených), které se od května 2002 prodávají na domácím trhu. Katalog produktů podléhající požadavkům CCC byl schválen a publikován GAQSIQ a CCA.²⁴

7 Charakteristika ekonomiky České republiky

Tato kapitola zajišťuje charakteristiku ekonomiky České republiky. Podkapitoly budou zaměřeny na poskytování základní informací o dané zemi, její státní měně, hlavních sektorech a ukazatelích ekonomiky.

7.1 Základní informace o zemi

Česká republika (ČR) vznikla 1. ledna 1993 po mírovém rozdělení Československa na dva samostatné státy - Českou republiku a Slovenskou republiku - v důsledku tzv. "sametové revoluce". Česká republika se nachází ve střední Evropě a sousedí s Polskem, Německem, Rakouskem a Slovenskem. Celková délka

hranice je 1880 km. Země tvoří historické regiony - Čechy, Morava a část Slezska. Administrativně-územně se Česká republika dělí na 14 subjektů (13 krajů a hl. m. Praha). Obyvatelstvo - 10,5 milionu lidí. Hlavním městem je Praha (1,2 mil. obyvatel).

Rozloha území státu je 78,86 tisíc metrů čtverečních. km.

Úředním jazykem je čeština.

Od 1. května 2004 je Česká republika členem Evropské unie. Ve stejném roce země přistoupila k Schengenské dohodě a 21. prosince 2007 vstoupila do Schengenského prostoru.

²⁴ Čína, Business INFO, 2021. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/cina-souhrnna-teritorialniinformace/2/>

Od 1. ledna 2009 předsedá Česká republika na šest měsíců Radě Evropské unie. Od 12. března 1999 je Česká republika členem NATO, od 21. prosince 1995 členem Organizace hospodářské spolupráce a rozvoje, od 1. ledna 1995 členem WTO (Československo bylo jednou ze zakládajících zemí GATT/WTO). Česká republika má rovněž zastoupení v Mezinárodním měnovém fondu, Světové bance, Radě Evropy, Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, Evropské celní unii, Visegrádské čtyřce a dalších mezinárodních organizacích a sdruženích.

Podle současné ústavy je Česká republika parlamentní republikou v čele s prezidentem. Nejvyšším zákonodárným orgánem státu je Parlament České republiky, který se skládá ze dvou komor – Senátu a Poslanecké sněmovny. Senát (horní komora parlamentu) se skládá z 81 senátorů, kteří jsou voleni na šest let. Každé dva roky se znovu volí třetí část Senátu a jeho předseda. Poslanecká sněmovna (dolní komora Parlamentu) se skládá z 200 poslanců volených na základě poměrného zastoupení na čtyři roky. Vláda České republiky je nejvyšším výkonným orgánem v zemi a tvoří ji předseda vlády, jeho náměstci a ministři.

7.2 Státní měna

Peněžní jednotkou je česká koruna (od roku 1993), podle ČNB byl průměrný roční kurz v roce 2021 - 1 americký dolar = 21,682 koruny české, 1 euro = 25,645 koruny české.²⁵

7.3 Obecná charakteristika ekonomiky

Česká republika patří mezi průmyslové země střední a východní Evropy. Základem české ekonomiky jsou průmyslová odvětví jako strojírenství, automobilový průmysl, hutnictví železa, elektrotechnika a elektronika, chemie a petrochemie, zemědělství a potravinářství, farmacie, sklářská a textilní výroba a také sektor služeb.

Česká republika patří tradičně k nejvýznamnějším světovým výrobcům strojírenských výrobků, zejména je na druhém místě na světě v produkci osobních automobilů na obyvatele. Česká republika se každoročně dostává do top 15 zemí co do počtu vyrobených vozů.

V důsledku provedených sociálně-ekonomických reforem a od privatizace státního majetku došlo k modernizaci významné části českého průmyslu, v souvislosti s níž došlo ke snížení energetické náročnosti ekonomiky země. V současné době působí v České republice několik velkých nadnárodních a národních společností fungují průmyslové klastry, oborová a podnikatelská sdružení.

²⁵ Kurz koruny k dolaru a euro, 2022. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/>

V posledních letech se v České republice aktivně rozvíjí národní iniciativa „Průmysl 4.0“, která obnáší masivní automatizaci, robotizaci a digitalizaci všech průmyslových odvětví.

Český průmysl vyrábí podle Mezinárodního měnového fondu asi 0,27 % světového hrubého výkonu, čímž se řadí na 51. místo mezi světovými zeměmi z hlediska HDP.

Socioekonomický vývoj země se ve sledovaném období vyznačoval pozitivní dynamikou ekonomického vývoje v řadě klíčových ukazatelů. HDP České republiky zůstává kladné všechna čtyři čtvrtletí po sobě. Podle Českého statistického úřadu (ČSÚ) je konečné tempo růstu HDP v roce 2021 zafixováno na 1,4 %. Index růstu průmyslové produkce podle ČSÚ byl na úrovni 6,4%.

Počet nezaměstnaných ke konci roku 2021 činil 236 375.

Průměrná roční míra nezaměstnanosti ve sledovaném období byla stanovena na 3,8 %.

7.4 Hlavní sektory ekonomiky České republiky

7.4.1 Palivový a energetický komplex

Energetický sektor je řízen Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR (www.mpo.cz) společně s Energetickým regulačním úřadem (www.eru.cz). Státní energetická koncepce platná od roku 2015 se zaměřuje na možnosti dalšího rozvoje jaderné energetiky a obnovitelných zdrojů energie v ČR. Klíčovými strategickými cíli dokumentu jsou bezpečnost, konkurenceschopnost a stabilita energetického sektoru. Koncepce počítá se snížením výroby elektřiny z uhlí do roku 2040 na 8 %. V současnosti je uhlí hlavním zdrojem výroby elektřiny v ČR, jeho zásoby však při současné spotřebě podle českých odborníků vydrží jen do roku 2030. Životnost většiny stávajících velkých uhelných elektráren přitom dosáhne roku 2020. Současně s omezováním výroby elektřiny z uhlí je plánováno výrazné zvýšení účinnosti jeho spalování u energetických zdrojů a zvýšení finanční efektivity exportu elektřiny. Do roku 2040 by se měl podíl zemního plynu v českém energetickém mixu zvýšit na 25 %. Pokud jde o možnost provádění geologického průzkumu na přítomnost ložisek břidlicového plynu, nedojde podle českých specialistů tento směr k žádnému rozvoji, neboť lokality s ložisky patří ve většině případů státu (na rozdíl od Spojených států), resp. místní obyvatelé vnímají průzkum území s cílem budoucí produkce jako problém, nikoli jako potenciální příjem do budoucna.

Podíl jaderné energie na celkovém objemu výroby elektřiny se plánuje zvýšit na 50 %. Výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů by se měla zvýšit na 17 %. Spotřeba energie v ČR je rozdělena podle jednotlivých sektorů takto: průmysl a stavebnictví - 39 %, bytový sektor - 24 %, doprava - 23 %, zemědělství a lesnictví - 2 %, ostatní odvětví - 12 %. V současné době je v

ČR 26 tepelných elektráren, 2 jaderné elektrárny - JE Dukovany a JE Temelín, malé vodní elektrárny, větrné turbíny a také stanice využívající solární energii a biomasu. Dominantní roli na českém trhu s elektřinou hraje koncern ČEZ as, ve kterém má stát 68% podíl. Tato akciová společnost se na celkové výrobě elektřiny podílí cca 70 %. Produkci zbylých 30 % zajišťuje více než 50 nezávislých výrobců.

7.4.2 Průmysl

Česká republika patří již několik let mezi země EU s nadprůměrnou dynamikou průmyslové výroby. Podíl dopravního strojírenství na celkovém růstu průmyslové produkce je cca 50 %, další čtvrtinu tvoří výroba elektrických zařízení a také výroba pryžových a plastových výrobků. Nejdynamičtěji rostla výroba motorových vozidel (+11,5 %) a oblast tištěných výrobků a reprodukce nahraných nosičů (+13,6 %). Rekord byl dosažen v počtu vyrobených automobilů, dobré výsledky byly zaznamenány ve výrobě autobusů a nákladních automobilů. Nárůst indexu výroby počítačů, elektronických a optických zařízení činil 5,6 %. Je třeba poznamenat, že již více než čtyři roky dochází k oživení v odvětvích jako je textilní, celulózová a papírenská a farmaceutická výroba.

Nejvýznamnějším odvětvím hospodářství České republiky je automobilový průmysl. V současné době jsou v ČR tři automobilky na výrobu osobních automobilů (Škoda Auto, Hyundai Motor Manufacturing Czech, Toyota Peugeot Citroën Automobile - TPCA), jedna továrna na výrobu nákladních automobilů (Tatra Trucks v Kopřivnici), dvě továrny pro výrobu autobusů (Iveco - Česká republika a SOR-Libchavy), dále více než 300 společností - dodavatelů automobilových komponentů, náhradních dílů a příslušenství. Největší automobilkou je koncern Škoda Auto, jehož hlavní závod se nachází v Mladé Boleslavi (další dva v Kvasínách a Vrchlabí). Na rozdíl od jiných podniků koncern zajišťuje celý cyklus automobilové výroby - vývoj, design, výroba dílů karoserie, svařování, lakování karoserií, výroba motorů a převodovek.

Mezi rozvíjející se odvětví průmyslu patří výroba zemědělské a lesnické techniky, kde významnou roli hraje známý český výrobce kolových traktorů, společnost Zetor (Brno). Hlavními vyráběnými modely jsou Major, Proxima, Forterra a Crystal. V podniku je trvale zaměstnáno více než 800 lidí. K tradičním odvětvím českého průmyslu a všeobecného strojírenství patří průmysl obráběcích strojů, který se vyznačuje širokým sortimentem a vysokou technickou úrovní výrobků. Nejvýznamnější část české strojírenské výroby připadá na kovoobráběcí stroje a kovací a lisovací zařízení, které tvoří základ tuzemského strojírenství.

7.4.3 Doprava

Česká republika je významným prvkem evropského dopravního systému, kudy procházejí hlavní trasy pro pohyb zboží z přístavů Baltského moře ve směru do střední a východní Evropy. Česká republika má velký význam také pro dodávky zboží do Německa, Polska, Rakouska, Slovenska a Maďarska. Vláda naplňuje politiku zohledněnou v koncepčním programovém dokumentu „Dopravní politika na období 2014-2020“ (s výhledem do roku 2050), podle kterého se doporučuje alokovat na rozvoj dopravní infrastruktury minimálně 70 mld. Kč ročně, korun (3,3 miliardy amerických dolarů). Mezi priority programu patří zlepšení kvality silniční dopravy, modernizace železniční a vodní dopravy, rozvoj transevropské dopravní sítě atd. Sektor dopravy si ve sledovaném období zachoval status příjemce dotací z fondů EU. Plány Ministerstva dopravy ČR zahrnují široké využití státních projektů v zemi s přitažlivostí soukromého kapitálu za podmínek partnerství veřejného a soukromého sektoru s dalším rozšiřováním systému zpoplatněných komunikací.²⁶

7.4.4 Český zahraniční obchod

Klíčovými zahraničními ekonomickými partnery ČR jsou tradičně země EU, jejichž podíl na obchodním obratu ČR v roce 2016 dosáhl 76,0 %, z toho na českém vývozu 83,7 % a na dovozu 67,3 %. Kladné saldo zahraničního obchodu ČR s členskými státy EU ve sledovaném období přesáhlo 42 miliard USD.

Hlavním zahraničním obchodním partnerem země je Německo, jehož podíl na obchodním obratu ČR dosáhl 29,6 %. Například v roce 2016 činilo saldo zahraničního obchodu mezi Českem a Německem 15 miliard amerických dolarů. Je to dáno tím, že mnoho českých průmyslových podniků je vlastněno německými firmami a jsou jejich subdodavateli.

Druhé a třetí místo v směnném relaci zaujímají další sousední země - Polsko a Slovensko, jejich podíl na zahraničním obchodu ČR činil 6,9 %, resp. 6,8 %.

V zahraničním obchodu ČR hrají významnou roli i další členské státy EU, včetně Itálie (4,3 %), Francie (4,3 %), Velké Británie (4,0 %), Rakouska (3,6 %), Holandska (2,9 %), Maďarsko (2,6 %), Španělsko (2,4 %), Belgie (2,0 %), Rumunsko (1,3 %), Švédsko (1,2 %) atd.

Z evropských států jsou významnými obchodními partnery ČR také Švýcarsko a Norsko (členové ESVO), které se na hodnotě obchodu ČR se státy světa podílejí 1,2 %, resp. 0,4 %. Na

²⁶ Doprava v ČR, Studijní svět, 2020. Dostupné z: <https://studijni-svet.cz/doprava-v-cr/>

vysoké úrovni se rozvíjí spolupráce s Tureckem, jehož podíl tvoří 1,2 % hodnoty českého obchodu.

Čtvrtým obchodním partnerem ČR z hlediska zahraničního obchodu se zbožím je Čína (6,5 %), která je rovněž na druhém místě z hlediska českého dovozu (12,5 %). Záporné saldo zahraničního obchodu s ČLR za ČR v roce 2016 přesáhlo 15,8 miliard dolarů.

PRAKTICKÁ ČÁST

8 Zahraniční obchod České republiky

Česká republika od roku 2004, tedy od svého vstupu do Evropské unie, na jedné straně přímo neprosazuje vlastní nezávislou politiku vůči zemím, které nejsou členy EU, na straně druhé byla schopna aktivně hájit své zájmy v rámci procesů formování Evropské unie. obchodní politika. Česká republika se prostřednictvím svých zástupců v příslušných pracovních orgánech Rady EU podílí na vytváření podmínek a pravidel pro zahraniční obchod Evropské unie, jasného rámce pro činnost vývozců a dovozců v EU. Evropská komise pravidelně konzultuje s členskými státy EU každou fázi vývoje obchodní politiky. Česká republika se tak, stejně jako ostatní členské země EU, od počátku podílí prostřednictvím svých národních expertů na přípravě a realizaci konkrétních opatření.

Struktura českého zahraničního obchodu zůstává vyrovnaná. Nerovnováha vůči dovozu v zahraničním obchodu s minerálními palivy, chemickými výrobky a potravinami je kompenzována výraznou převahou vývozu nad dovozem takových skupin, jako jsou „stroje, zařízení a vozidla“, ale i „různé hotové výrobky“.

Zahraniční obchod ČR citlivě reaguje na změny na světových trzích. Rizikem pro export země je skutečnost, že většina českých výrobků je exportována do zemí EU (cca 80 %). Krizové jevy a stagnace evropské ekonomiky mají vždy negativní dopad na místní firmy.

8.1 Hlavní ukazatele zahraničního obchodu České republiky

Jako základ pro výpočty byly použity statistické ukazatele ekonomického rozvoje České republiky a také hlavní ukazatele českého zahraničního obchodu poskytnuté Českým statistickým úřadem a Světovou bankou.

Tabulka 1: Ukazatele českého zahraničního obchodu v letech 2014–2021 (v CZK, %)

Ukazatel	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tempo růstu obratu, %	112,6	103,9	100,6	106,6	104,0	101,5	93,8	116,5
Tempo růstu vývozu, %	113,0	103,6	101,1	106,5	102,9	102,1	94,3	113,4
Tempo růstu dovozu, %	112,1	104,3	100,1	106,8	105,0	100,8	93,1	119,8
Koeficient krytí dovozu vývozem	1,05	1,04	1,05	1,05	1,03	1,04	1,05	0,99
Vývoz na obyvatele, v tis. CZK	299,201	309,401	312,228	331,579	340,194	345,934	325,586	368,957
Dovoz na obyvatele, v tis. CZK	285,329	296,983	296,739	316,150	330,931	332,281	308,767	369,957
Obrat na obyvatele, v tis. CZK	584,530	606,384	608,967	647,729	671,125	678,215	634,353	738,753

Zdroj: vlastní zpracování

Data: ČSÚ, World Bank, 2022

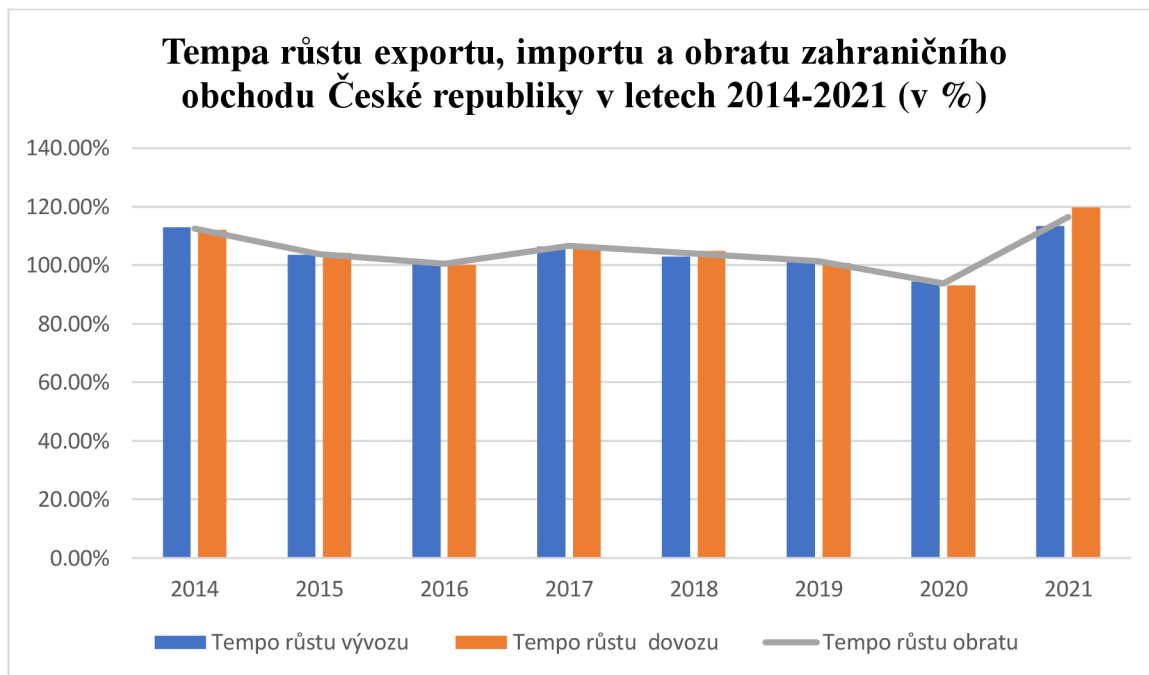
Z tabulky 1 je patrné, že dynamika vývoje hlavních ukazatelů českého zahraničního obchodu byla v období 2014 až 2019 docela stabilní. V roce 2020 klesly ukazatele meziročního indexu dovozu, vývozu a obratu zahraničního obchodu v důsledku zavedení restriktivních opatření proti pandemii způsobené virem COVID-19.

Obrat zahraničního obchodu ČR dorazil pozitivní dynamiku do roku 2018, v letech 2018-2020 její pokles činil 6,6 %. V letech 2016-2020 udržuje kladnou bilanci zahraničního obchodu, vývoz se na obratu vyplatí v průměru 52,8 %.

Poměr krytí vývozu dovozem v období 2014 až 2020 byl 1,03 - 1,05. V roce 2021 byla jeho hodnota 0,99.

Hodnoty vývozu, dovozu a obratu na obyvatele v uvedeném období rostly. Bylo to nejnižší v roce 2020, což bylo způsobeno pandemií COVID-19. V průměru měl dovoz, vývoz a obrat hodnoty: 329,135 (vývoz), 317,142 (dovoz) a 646,257 (obrat).

Graf 1: Tempa růstu exportu, importu a obratu zahraničního obchodu České republiky v letech 2014-2021

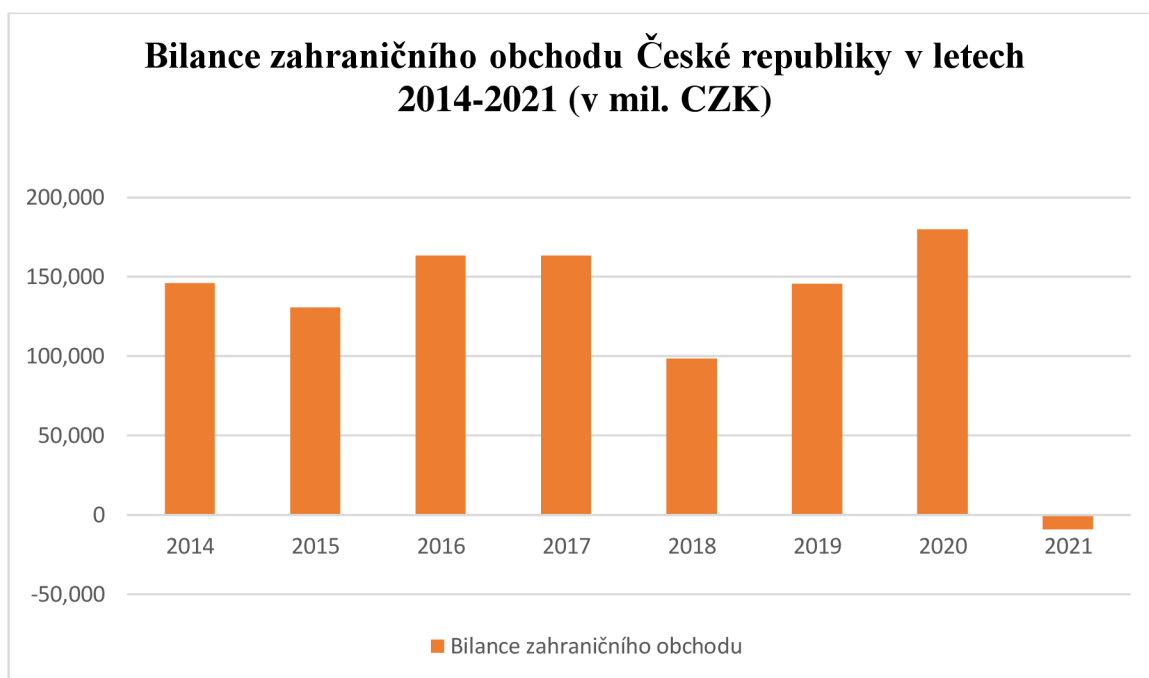

Zdroj: vlastní zpracování

Data: ČSÚ, 2022

Graf 1 je jasně vidět, že tempa růstu vývozu, dovozu a obratu měl do roku 2020 vcelku stabilní charakter. V roce 2020 dochází k poklesu ukazatelů a prudkému nárůstu již v roce 2021. Důvodem je zavedení restriktivních opatření v souvislosti s pandemií covid-19 v roce 2020 s jejich uvolněním a dalším odstraněním v roce 2021.

Graf 2: Bilance zahraničního obchodu České republiky v letech 2014-2021

Zdroj: vlastní zpracování

Data: ČSÚ, 2022

Z grafu 2 je patrné, že v období 2014-2020 byla bilance zahraničního obchodu kladná, tedy vývoz byl větší než dovoz. V roce 2021 se však situace dramaticky změnila a hodnota bilance se stala zápornou.

8.2 Komoditní struktura českého exportu a importu

Významným tradičním exportním odvětvím je také strojírenství, které vyváží 80-90 % svých výrobků do zahraničí. Při exportu zboží jsou strojírenské výrobky zdrojem nejvyšší přidané hodnoty a mezi českým zbožím jsou nejkonkurenceschopnější na exportních trzích. Z hlediska teritoriální struktury zahraničního obchodu je největším obchodním partnerem ČR tradičně bezkonkurenčně Německo, následované Velkou Británií, Francií, Slovenskem, Polskem a Španělskem. V roce 2021 dosáhl export vozidel 23 miliard dolarů. Česká republika je také jedinou zemí střední a východní Evropy (CEE), která je členem prestižní asociace CECIMO (Evropský výběr pro spolupráci v průmyslu obráběcích strojů).

Největší podíl na českém exportu v hodnotovém vyjádření měly v roce 2021 produktové skupiny „osobní automobily a ostatní motorová vozidla určená zejména pro

přepřavu osob“ a „Výpočetní stroje a jejich jednotky (počítače)“ (23 a 14,9 miliard dolarů). Mezi hlavními produktovými skupinami nejmenší podíl v hodnotovém vyjádření zaujímaly skupiny „optické, fotografické, kinematografické, měřicí, kontrolní, přesné, lékařské nebo chirurgické nástroje a přístroje“ a „hračky, hry a sportovní potřeby“.

Z hlediska dovozu byly hlavními skupinami výrobků dovezených do ČR v roce 2021: „počítací stroje a jejich jednotky (počítače)“, „části a příslušenství motorových vozidel“, „telefonní přístroje včetně telefonních přístrojů pro mobilní sítě nebo jiné bezdrátové komunikační sítě“.²⁷

8.3 Vliv pandemie COVID-19 na zahraniční obchod České republiky

Za prvních osm měsíců roku 2020 se podle údajů ČSÚ vývoz meziročně snížil o 11 %, zatímco dovoz se snížil o 9,7 %.

Silný pokles zaznamenaly i vztahy s nejvýznamnějším obchodním partnerem ČR - Německem. Vývoz do Německa za leden až srpen klesl o 84,5 miliardy korun (3,10 miliardy eur), dovoz naopak o 89,4 miliardy korun (3,27 miliardy eur). Největší rozdíl v poměru dovozu a vývozu zaznamenaly obchodní vztahy s Čínou - zatímco vývoz klesl o 1,2 miliardy korun (44 milionů eur), dovoz vzrostl o 29,6 miliardy korun (1,08 milionu eur).

Zástupci ČSÚ podotýkají, že zahraniční obchod ČR je do značné míry závislý na zpracovatelském průmyslu, přičemž některá jeho odvětví často přímo či nepřímo souvisejí s automobilovým průmyslem. Mnoho odborníků se proto obává poklesu vývozu automobilů - od ledna do srpna toto číslo - ve srovnání se stejným obdobím loňského roku - kleslo o 140 miliard korun (5,13 miliardy korun), dovoz - o 82,4 miliardy korun (3,02 miliardy korun). Změny v tomto odvětví podle mnoha odborníků výrazně ovlivňují celý zahraniční obchod.

Pandemie koronaviru se projevila i v obchodu s potravinami. Podle analytičky ČSÚ Miluše Kavenové dovoz v ČR v této oblasti dlouhodobě převyšuje vývoz. Hlavní změny byly zaznamenány v březnu, kdy objem vývozu i dovozu vzrostl oproti stejnému období roku 2019 o 16 %.

²⁷ Export a import České republiky, 2022. Dostupné z: <https://trendeconomy.ru/data/h2/CzechRepublic/TOTAL>

Krize se dotkla i dovozu léků. Největší skok byl zaznamenán v březnu, kdy dovoz činil více než 12 miliard korun (440 milionů eur), což je téměř o 40 % více než v březnu 2019. V následujících měsících se však ukazatele již vrátily k normálu.²⁸

²⁸ Jak se změnil zahraniční obchod České republiky během pandemie, 2020. Dostupné z: <https://ruski.radio.cz/cheshskoe-statisticheskoe-upravlenie-kak-izmenilas-vneshnyaya-torgovlya-chr-v-8697552>

9 Zahraniční obchod Číny

V posledních letech si čínský zahraniční obchod udržuje stabilní růst a hraje důležitou roli při stabilizaci globálního dodavatelského řetězce, stimuluje růst čínské a globální ekonomiky.

Zahraniční obchod je jednou ze tří klíčových složek, které stimulují ekonomický růst. Podle Generální celní správy Číny dosáhl do konce roku 2021 objem vývozu a dovozu zboží v Číně 6 trilion dolarů a objem obchodu se službami - 800 miliard dolarů, nárůst o 56% a 70%, respektive ve srovnání s rokem 2012. Čína je světovým lídrem v obchodu se zbožím již 5 let v řadě. S přihlédnutím k růstu obratu čínského zahraničního obchodu zvýšil Mezinárodní měnový fond 14. května podíl čínského juanu v koši zvláštních práv čerpání (SDR) z 10,92 % na 12,28 %. To prokázalo stabilitu a sílu čínské ekonomiky na pozadí dopadu epidemie COVID-19.

Kvalitní růst obratu zahraničního obchodu Číny závisí na optimalizaci obchodní struktury země, stimulaci inovací, podpoře digitalizace podniků a rozšiřování zahraničně-obchodních partnerství.

Obrat zahraničního obchodu Číny byl přeorientován z modelu náročného na pracovní sílu na model náročný na znalosti. V roce 2021 představoval čínský export ve formě chytrých telefonů, počítačů, mikročipů a dalších elektronických produktů 60 % celkového zahraničního obratu země, zatímco vývoz oděvů, obuvi, hraček a dalšího zboží náročného na lidskou práci tvořil pouze 18,1 %. Čína rozšiřuje svůj dovoz vyspělých technologií a inovativního vybavení, klíčových náhradních dílů a kvalitního spotřebního zboží. Každoroční výstavní akce, jako je China International Import Expo (CIIE) v Šanghaji, China Import and Export Fair (Guangzhou nebo Canton Fair) a China International Services Trade Fair v Pekingu, poskytují platformy pro přilákání zahraničních dodavatelů zboží, služeb a technologie. Čína je považována nejen za „světovou továrnu“, ale také za „světový trh“.

9.1 Hlavní ukazatele zahraničního obchodu Číny

Jako základ pro výpočty byly použity statistické ukazatele ekonomického rozvoje Číny a také hlavní ukazatele čínského zahraničního obchodu poskytnuté Národním statistickým úřadem Číny, Světovou bankou a Světovou obchodní organizací (WTO) pro období 2014–2021.

Tabulka 2: Ukazatele čínského zahraničního obchodu v letech 2014–2021 (v USD, %)

Ukazatel	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tempo růstu obratu, %	91,43	88,84	89,74	107,26	108,82	99,02	101,51	129,99
Tempo růstu vývozu, %	97,05	90,99	92,68	108,38	103,03	100,48	103,67	129,88
Tempo růstu dovozu, %	84,71	86,33	86,12	105,77	116,65	97,32	98,91	130,14
Koeficient krytí dovozu vývozem	1,16	1,23	1,32	1,35	1,20	1,20	1,26	1,25
Vývoz na obyvatele, USD	1712,43	1653,89	1517,04	1628,23	1782,60	1782,24	1848,02	2381,31
Dovoz na obyvatele, USD	1432,38	1221,84	1148,42	1326,39	1530,51	1486,98	1466,18	1903,32
Obrat zahraničního obchodu na obyvatele, USD	3144,80	2875,73	2665,46	2954,61	3313,10	3275,22	3314,20	4284,63

Zdroj: vlastní zpracování

Data: WTO, World Bank, 2022

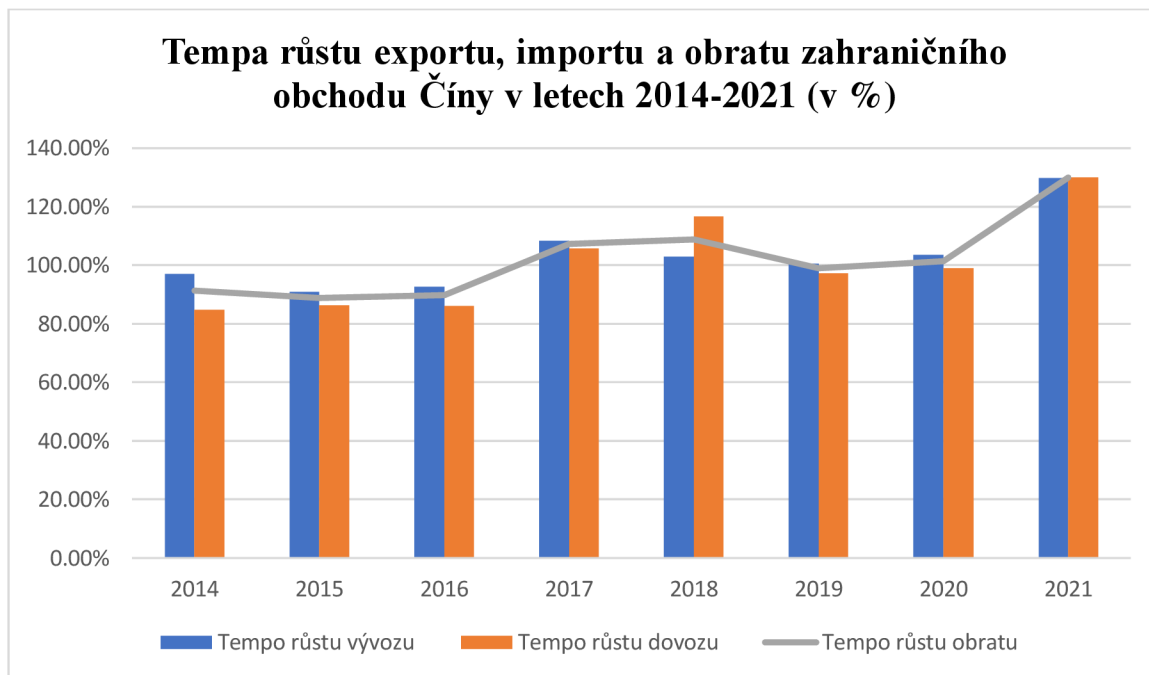
Z tabulky 1 je patrné, že dynamika vývoje hlavních ukazatelů zahraničního obchodu Číny není stabilní.

Koeficient krytí dovozem vývozu (tabulka 2) byl ve sledovaném období 1,16–1,35. Potvrzuje to vysokou míru zasobení zahraničního obchodu země – export pokrývá import.

Dynamika vývozu, dovozu a obratu zahraničního obchodu na obyvatele v období 2014–2021 měla plovoucí charakter a pohybovala se kolem průměrné hodnoty 1 788,22 dolarů (vývoz na obyvatele), 1 439,502 dolarů (dovoz na obyvatele), 3 228,47 dolarů (obrat zahraničního obchodu na obyvatele). V roce 2021 dovoz, vývoz a obrat zahraničního obchodu na obyvatele byly nejvyšší za sledované období: 1903,32 (import), 2381,31 dolarů (export) a 4284,63 dolarů (obrat).

Tempa růstu obratu zahraničního obchodu, vývozu a dovozu se za sledované období lišila v pozitivní i negativní dynamice.

Graf 3: Tempa růstu exportu, importu a obratu zahraničního obchodu Čínské lidové republiky v letech 2014-2021

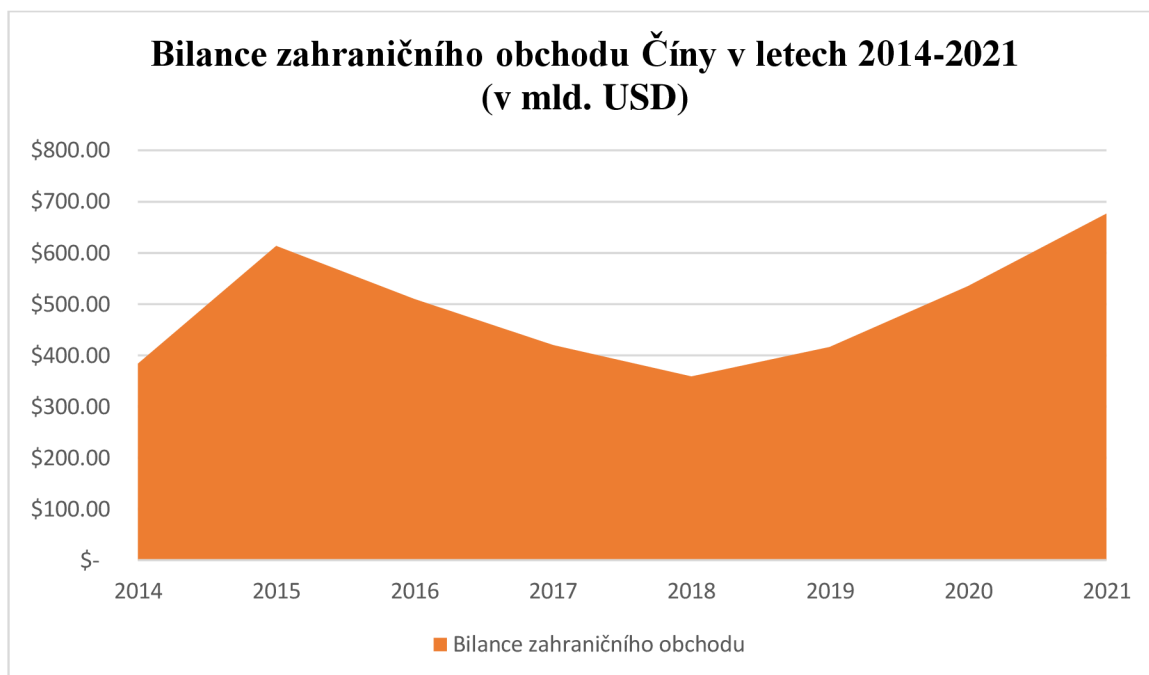

Zdroj: vlastní zpracování

Data: National Bureau of Statistics of China, 2022

Z grafu 3 je vidět pozitivní trend z hlediska ukazatelů temp růstu exportu, importu a obratu zahraničního obchodu Číny v letech 2017-2018. V letech 2019-2021 navzdory pandemii došlo ke zvýšení temp růstu exportu v procentech z předchozího roku, což vyrovnalo negativní nárůst dovozu spojený s pandemií.

Graf 4: Bilance zahraničního obchodu Číny v letech 2014-2021

Zdroj: vlastní zpracování

Data: Gbtimes, Businessinfo, 2022

Z grafu 4 je vidět, že bilance zahraničního obchodu během sledovaného období bylo kladné (vývoz byl větší než dovoz). To znamená, že čínští výrobci vyrábějí a prodávají zboží do zahraničí za větší částky, než místní spotřebitelé nakupují zahraniční zboží.

9.2 Komoditní struktura čínského exportu a importu

Čína díky ekonomickým a politickým reformám přešla od exportu především hotových průmyslových výrobků k exportu high-tech zboží. Čínská vláda sebevědomě podporuje export zboží a zvyšuje celkový objem hotových výrobků na export. Zároveň v posledních letech došlo k výraznému zvýšení kvality vyráběného zboží, protože Čína vynaložila velké úsilí na dosažení světových standardů kvality vyvážených produktů.

V roce 2021 zaujímaly v čínském exportu podle hodnoty největší podíl komoditní skupiny „elektrické stroje a zařízení, jejich díly“ a „zařízení a mechanická zařízení, jejich části“. Hodnotově nejmenší podíl mezi klíčovými výrobními skupinami zaujímaly skupiny „výrobky ze železa nebo oceli“ a „nepletené oděvy a oděvní doplňky“.

Pokud jde o dovoz, hlavními komoditními skupinami dováženými do Číny v roce 2021 byly: „elektronické integrované obvody a mikrocestavy“, „ropa a ropné produkty“, „železné rudy a koncentráty“. Pokud byl navíc pozorován růst u první a třetí z uvedených skupin, pak u druhé byl pozorován pokles, což souvisí s nárůstem produkce ropy v Číně. V roce 2021 se začala do Číny dovažet měď, což je spojeno s nárůstem výroby high-tech produktů, mezi které patří měděné komponenty.²⁹

9.3 Vliv pandemie COVID-19 na zahraniční obchod Čínské lidové republiky

Pandemie covid-19 měla hluboký dopad na každou oblast života v Číně. Během let reformu a během rozkvětu globalizace se Čínská lidová republika stala jednou z hlavních lokomotiv světové ekonomiky a pevně získala titul „továrna světa“. Boj s pandemií se proto stal nejdůležitějším faktorem, který se promítá do zahraniční i domácí politiky Číny, která usiluje o udržení získaných pozic a realizaci strategických rozvojových cílů země.

Čínský zahraniční obchod vykázal trend oživení díky vysokému stupni ekonomické vzájemné závislosti mezi Čínou a ostatními zeměmi. Čína nemůže přestat nakupovat suroviny potřebné pro průmysl země a její obchodní partneři nejsou schopni přes noc opustit čínské spotřební zboží a elektroniku. Jestliže v prvním čtvrtletí roku 2020 došlo k poklesu zahraničního obchodu o 6,4 % při nárůstu objemu obchodu se členy ASEAN a se zeměmi podél Pásu a stezky, pak Čína do konce osmého měsíce ve skutečnosti dohnala ukazatele roku 2019: zahraniční obchod za odpovídající období roku 2020 klesl pouze o 0,6 %, navíc objem vývozu nečekaně dále rostl (o 0,8 % v lednu až srpnu), zatímco dovoz nadále klesal (o 2,3 %). Analýza dynamiky zahraničního obchodu ukazuje, že je plně v souladu s geopolitickými prioritami Číny. Nadále se rozvíjel trend zintenzivnění regionální ekonomické integrace Číny se zeměmi ASEAN, který se projevil již v prvním čtvrtletí roku 2020: za prvních osm měsíců vzrostl objem vzájemného obchodu o 7 %. Obrat čínského obchodu s Tchaj-wanem vzrostl o 13,4 %. Růst geopolitického napětí a rozporů ve vztazích Číny s řadou zemí přesto vedl ke snížení objemu vzájemného obchodu: objem obchodu s Indií klesl o 13,7 %, s Hongkongem - o 6,4 % (dovoz Číny se snížil o 30,1 %), s Kanadou - o 8,1 %. Přes napětí ve vztazích mezi USA a Čínou zůstaly objemy obchodu ve skutečnosti na úrovni roku 2019. Zároveň stojí za zmínku růst dovozu z USA do Číny o 0,2 %, což potvrzuje přání čínské strany dodržovat

²⁹ Export a import Číny, 2022. Dostupné z: <https://trendeconomy.ru/data/h2/China/TOTAL>

dohody dosažené v první fázi obchodní dohody. Obecně jsou vyhlídky na překonání ekonomické krize pro Čínu vcelku příznivé. Co v tomto ohledu spojuje směrodatné předpovědi, je všeobecné přesvědčení, že Čína zakončí rok v kladném pásmu: Mezinárodní měnový fond i Světová banka předpovídají růst reálného HDP Číny o 1 % v roce 2020.²⁰ V tomto případě by Čína mohla úspěšně opustit hospodářské krize, dosáhnout cílů stanovených pro 13. pětiletý plán (například růst HDP, který byl již v roce 2019 plánován na 92,7 bilionů juanů) 21 a realizovat národní rozvojové cíle země.³⁰

³⁰Vliv pandemie COVID-19 na zahraniční obchod Čínské lidové republiky, 2022. Dostupné z: <https://foresight-journal.hse.ru/data/2020/06/17/1550695566/Covid-7-22.pdf>

10 Zahraničně-obchodní vztahy Číny

Čína je jedním z mála států, který spolupracuje téměř se všemi zeměmi. Obchodní vztahy s 80 státy jsou budovány v rámci zvláštních dohod uzavřených na vládní úrovni. Hlavními partnery pro Čínu v oblasti obchodu jsou země EU, USA a Japonsko. Pokud v 90. letech 20. století Vzhledem k tomu, že hlavním exportovaným zbožím z Číny byly hračky, obuv a oděvy, od roku 2000 je Čína jedním z hlavních vývozců elektroniky na trh zahraničního obchodu. Zahraniční obchod Číny probíhá s kladným saldem. Výjimkou je krizové období 2008–2011. Od roku 2015 došlo k poklesu exportních dodávek z Číny na zahraniční trh. V roce 2016 tak vývoz z Číny klesl o 7,7 %, zatímco dovoz se snížil o 5,5%. Tyto ukazatele jsou způsobeny dopady globální finanční krize, která nemohla ovlivnit konkurenční výhody čínských produktů.³¹

Tabulka 3: Data o vývozu z Číny (v mld. USD, %)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Vývoz z Číny	2342,3	2273,5	2097,6	2263,3	2494,2	2494,5	2590,65	3363,96
Nárůst	9,3	-3,0	-7,7	7,8	10,2	0,002	3,8	29,8

Zdroj: vlastní zpracování

Data: Gbtimes, Businessinfo, 2022

Tabulka 4: Data o dovozu do Číny (v mld. USD, %)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Dovoz do Číny	1959,2	1659,6	1587,9	1843,8	2135,0	2078,4	2055,6	2687,5
Nárůst	9,1	-14,2	-5,5	16,1	15,8	-2,6	-1,1	30,7

Zdroj: vlastní zpracování

Data: Gbtimes, Businessinfo, 2022

Celkový zahraniční obchod země dosáhl podle údajů Generální celní správy Čínské lidové republiky 6,05 trilionu dolarů, meziročně o 1,4 trilionu dolarů více.

Celkový vývoz z Číny dosáhl v roce 2021 3,36 trilionu dolarů. V hodnotovém vyjádření byl nárůst dodávek zboží z Číny o 29,8 % ve srovnání s rokem 2020: Vývoz zboží vzrostl o 773 miliard USD (v roce 2020 bylo z Číny dodáno zboží v hodnotě 2,59 trilionu dolarů).

³¹ Statistické údaje o obratu Číny, 2018. Dostupné z: http://www.russchinatrade.ru/assets/files/ru-ru-cn-coop/stat_2018.pdf

Celkový dovoz do Číny v roce 2021 činil 2,68 trilionu dolarů. V hodnotovém vyjádření byl nárůst dodávek zboží do Číny o 30,7 % ve srovnání s rokem 2020: dovoz zboží vzrostl o 614 miliard dolarů (v roce 2020 bylo do Číny dovezeno zboží v hodnotě 2,06 bilionu dolarů).

10.1 Obchodní vztahy mezi Čínou a EU

Od navázání vztahů v roce 1975 se spolupráce mezi Čínou a EU výrazně rozšířila, od obchodu a ekonomiky po širší spektrum, které zahrnovalo technologie, globální vládnutí, vzdělávání a tak dále. To přispělo k vyrovnaní vztahů. V roce 1998 Čína a EU navázaly dlouhodobé, stabilní a konstruktivní partnerství pro 21. století, po kterém v roce 2001 následovala Komplexní dohoda o partnerství a poté v roce 2003 Komplexní dohoda o strategickém partnerství. Zveřejnění Programu strategické spolupráce Čína-EU na období do roku 2020 v roce 2013 také ukázalo rostoucí pokrok Číny ve světě. V roce 2014 vyzval prezident Xi Čínu a EU k budování partnerství pro mír, růst, reformy a civilizaci, přičemž uznal rozvoj jako hnací sílu vztahů, ale také poukázal na význam civilizačních a globálních horizontů ve vztazích mezi Čínou a EU.

Podle Evropské komise dosáhl v roce 2021 dovoz zboží z ČLR do EU 472 miliard eur, což je nárůst o cca 23 % oproti roku 2020. Vývoz z EU do Číny se ve srovnání s rokem 2020 zvýšil o 10 % a dosáhl cca 223 miliard eur. Obrat mezi Čínou a evropskou unií v roce 2021 dosáhl historického maxima 695 miliard EUR. Čína zůstává největším obchodním partnerem EU. Evropská unie je druhým největším obchodním partnerem Číny po ASEANu. Saldo zahraničního obchodu zůstává záporné díky rychlejšímu růstu dovozu než vývozu.

Dvoustranné investice mezi Čínou a EU přesáhly 235 miliard EUR, včetně aktivních investic a spolupráce v oblasti financí, nových zdrojů energie, výroby elektrických vozidel a logistiky. Čínské investice v Evropě nadále rostou navzdory obecným trendům na trhu. Podle průzkumu Obchodní komory Evropské unie Čína 2021 plánuje 60 procent dotázaných společností rozšířit své operace v Číně a téměř polovina má v Číně vyšší zisky, než je celosvětový průměr. Uzavření Comprehensive Investment Agreement (CAI) je ztělesněním oboustranně výhodné povahy a velkého potenciálu ekonomické spolupráce mezi Čínou a EU.³²

³² Gladkov I.S. Zahraniční obchod Evropské unie: dominantní výkyvy. Mezinárodní obchod a obchodní politika, Moskva: 2018, s. 34–43.

Tabulka 5: Data o exportu a importu Číny s EU (v mil. EUR)

	2017	2018	2019	2020	2021
Export z EU	178 775,40	187 937,10	198 486,00	202 809,70	223 380,30
Import do EU	322 754,70	342 641,10	363 460,80	385 144,60	472 348,20
Saldo	-143 979,3	-154 704,0	-164 974,8	-182 334,9	-248 967,9
Obrat	501 530,1	530 578,2	561 946,8	587 954,3	695 728,5

Zdroj: vlastní zpracování

Data: Businessinfo, 2022

10.2 Obchodní vztahy mezi Čínou a ČR

Čína je čtvrtým obchodním partnerem ČR z hlediska zahraničního obchodu se zbožím Čína, která je rovněž na druhém místě z hlediska českého dovozu.

Obrat zahraničního obchodu ČR s Čínou se od roku 2005 do roku 2012 více než ztrojnásobil. Čína se s podílem 5,8 % stala jedním z nejvýznamnějších obchodních partnerů ČR mezi státy mimo EU. Strojírenská zařízení se převážně vyváží a dováží.³³

Objem zahraničního obchodu s Čínou byl v letech 2005-2012 z devíti desetin určován dovozem, který uspokojoval významnou část dovozních potřeb ČR. Za toto období vzrostl dovoz z Číny do České republiky z 3,55 miliardy eur na 11,5 miliardy eur. Vývoz do Číny se v roce 2012 oproti roku 2005 zvýšil pouze o 962 milionů eur. Výrazně vyšší hodnota dovozu oproti vývozu přispěla k růstu deficitu zahraničního obchodu s Čínou, což negativně ovlivnilo celkový vývoj obchodní bilance ČR.

Obchodní vztahy mezi Českou republikou a Čínou se vyvíjejí dodnes. V 2017 roce činil export z České republiky do Číny 1,733 miliardy eur, což představuje nárůst o cca 23,3 % oproti předchozímu roku. Dovoz v 2017 roce činil 18,098 miliardy eur (nárůst o 13,2 %) a obchodní obrat činil 20,235 miliardy eur. V roce 2018 byl zaznamenán největší nárůst o cca 22,3 % dovozu do ČR, činil 22,148 miliardy eur. V roce 2021 činil vývoz z ČR do Číny 2,538 miliardy eur (nárůst o 9,7 %), dovoz - 29,711 miliardy eur (nárůst o cca 11,4 %).

³³ MZV, 2015. Dostupné z: https://www.mzv.cz/ekonomika/cz/servis_exporterum/teritorialni_informace/-mzv-publish-cz-encyklopedie_statu-asie-cina-ekonomika-ekonomicka_charakteristika_zeme.html

Podle údajů ČSÚ obchod mezi ČR a Čínou stále roste. Bilance zahraničního obchodu však zůstává záporná (převažuje dovoz nad vývozem). Důvodem může být reexport - dovoz českého zboží do Číny jinými zeměmi za účelem dalšího prodeje.³⁴

Tabulka 6: Data o exportu a importu České republiky s ČLR (v mld. EUR)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Export z ČR	1,733	2,137	2,189	2,208	2,277	2,538
Import do ČR	15,977	18,098	22,148	25,334	27,091	29,711
Saldo	-14,243	-15,961	-19,958	-23,126	-24,814	-27,353
Obrat	17,711	20,235	24,337	27,542	29,368	32,249

Zdroj: vlastní zpracování

Data: ČSÚ, 2022

³⁴ Čína, Business INFO, 2021. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/cina-souhrnna-teritorialniinformace/2/>

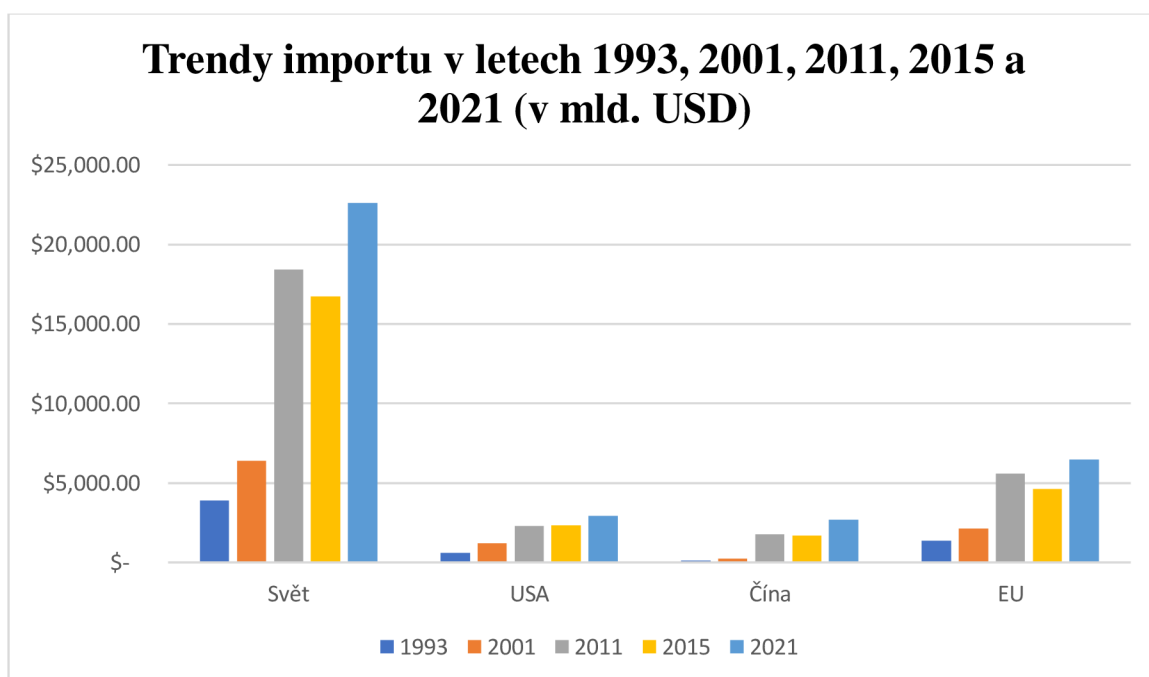
11 Vývoj mezinárodního obchodu v letech 1993, 2001, 2011 a 2021.

Tato kapitola bude věnována vývoji mezinárodního obchodu (růst či snižování exportu a importu) v ekonomikách vybraných států – lídrů ve světovém exportu a importu zboží.

11.1 Trendy importu v letech 1993, 2001, 2011, 2015 a 2021.

Graf ukazuje vývoj dovozu ve světě za posledních 30 let. Dle grafu v období od roku 1993 do roku 2021 hodnota světového dovozu každou dekádu výrazně a rapidně rostla. Největší nárůst dovozu byl zaznamenán v letech 2001 a 2011. Dovoz vzrostl o 12 031,5 miliard dolarů, tedy o cca 187,8 %.

Graf 5: Trendy importu v letech 1993, 2001, 2011, 2015 a 2021

Zdroj: vlastní zpracování

Data: WTO, Eurostat, 2022

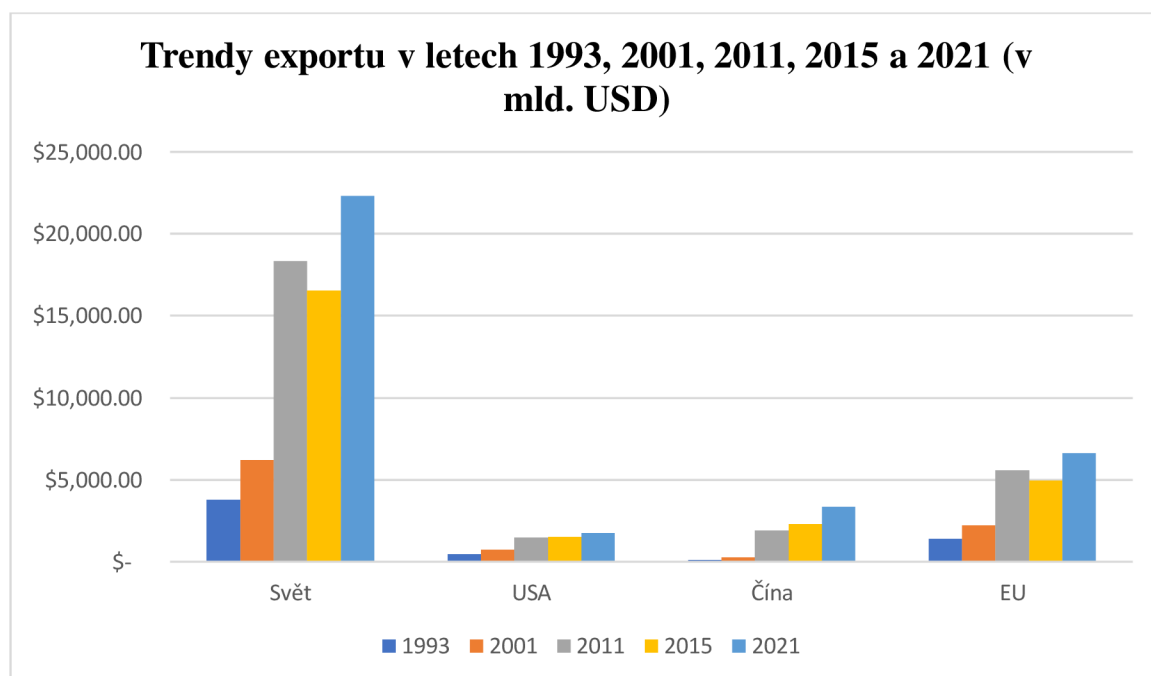
Dovoz z USA se vyvíjel pozvolněji než dovoz světový. Největší růst byl zaznamenán v období 1993 až 2001. Nárůst o 575,8 miliard dolarů, tedy 95,4 %. V příštím desetiletí se také výrazně zvýšil dovoz, a to až o 92,2 % a činil 2 266 miliard dolarů. V období let 2011 až 2021 hodnota dovozu také vzrostla, ale ne tak výrazně jako v předchozích desetiletích. V roce 2021 dovoz činil 2 935,3 miliard dolarů (nárůst o 29,5 %). Z grafu a tabulky je patrné, že Čína se

mezi vybranými zeměmi vyznamenala nejprudším a nejrychlejším růstem dovozu. Pokud tedy v roce 1993 činila hodnota dovozu 103,9 miliardy dolarů, pak v roce 2001 dovoz vzrostl o 134,4 % a činil 243,5 miliardy dolarů. Nejvýraznější růst dovozu byl zaznamenán v období 2001 až 2011, dovoz se zvýšil o 1 500 miliard dolarů, tedy téměř šestkrát. V roce 2021 činil dovoz 2 688,6 miliardy dolarů. Přestože byl rozdíl v dovozu mezi ČLR a USA v roce 1993 dost velký (USA převyšovaly Čínu téměř šestkrát), o 30 let později se situace změnila. USA stále dovážejí více než Čína, ale rozdíl není tak velký, činí 246,7 miliardy dolarů. Dovoz do Evropské unie se také vyznačoval rychlým a výrazným růstem. Největší nárůst je mezi lety 2001 a 2011. V roce 2011 se dovoz zvýšil o 3 424,7 miliard dolarů, tedy o 160 % a činil 5 564,6 miliard dolarů. V roce 2021 dovoz do EU vykazoval hodnotu 6 469,1 miliard dolarů, což je nárůst o 16,3 % ve srovnání s hodnotou dovozu v roce 2011.

11.2 Trendy exportu v letech 1993, 2001, 2011, 2015 a 2021.

Čína upevnila svou pozici mezi největšími obchodními velmocemi na světě. Po vstupu Číny do Světové obchodní organizace v roce 2001 se podmínky zahraničního obchodu země výrazně zlepšily.

Graf 6: Trendy exportu v letech 1993, 2001, 2011, 2015 a 2021

Zdroj: vlastní zpracování

Data: WTO, Eurostat, 2022

Z grafu 6 je vidět, že globální export rostl stejným tempem jako import. Mezi lety 1993 a 2021 se světový export zvýšil téměř šestkrát.

Stejně jako v případě dovozu Čína v roce 1993 výrazně zaostávala za USA a EU. Od roku 2011 se však situace začala měnit. V roce 2011 Čína vyvezla o 415,9 miliardy dolarů více než USA. V roce 2021 byl již čínský export dvojnásobný ve srovnání se Spojenými státy. Vývoz z Evropské unie se také každé desetiletí zvyšuje. Největší růst je pozorován v období od roku 2001 do roku 2011. Jestliže v roce 2001 činila hodnota exportu 2 201,4 miliardy dolarů, pak v roce 2011 to bylo 5 587,2 miliardy dolarů (nárůst o 153,8 %).

Z údajů uvedených v grafu 5 za roky 2015–2020. Čína je v exportu zboží na druhém místě na světě, první je EU. Následují Spojené státy – druhé místo. Na rozdíl od jiných zemí světa, včetně EU a Spojených států amerických, Čína od roku 2016 zažívá stálý nárůst exportu zboží, který nezhatila ani pandemie. Úspěch rozvoje Číny v oblasti zahraničního obchodu je vysvětlován velkými zahraničními investicemi a v posledních letech spoluprací s podskupinami nadnárodních korporací v různých zemích.

12 Zahraničně-obchodní vztahy mezi Českou republikou a Čínou

Kontakty mezi Českou republikou a Čínou se rok od roku rozšiřují, vazby sílí, roste počet oblastí spolupráce. Tyto státy přistoupily k 67. výročí diplomatických vztahů se seriózním balíkem komplexních úspěchů.

Potenciál obchodní, ekonomické a investiční spolupráce byl nejuplněji a nejuspěšněji odhalen v posledních letech. Diplomatické návštěvy jsou stále častější a jejich výsledky efektivnější a viditelnější. Významně vzrostla role ČR v oblasti obchodního partnerství s Čínou. Velké čínské koncerny vidí Českou republiku jako perspektivní investiční objekt. Například v červnu 2016 investovala čínská společnost Wangfeng do podniku Direct Fly 100 milionů dolarů, aby posílila český letecký průmysl a dostala ho na světovou úroveň. Tyto a další události umožňují konstatovat, že ekonomické vztahy mezi Českou republikou a ČLR se dostaly do nové historické etapy.

Roky 2013–2017 jsou považovány za „zlatý věk“ česko-čínských vztahů, za období úzkých vztahů mezi oběma zeměmi. Čína byla vždy předmětem sporu mezi českou politickou elitou a širokou veřejností kvůli komunistické minulosti České republiky. V roce 2012, kdy se v důsledku voleb měnila vláda, však zvítězil čínsky přátelský prezident Zeman, kterého podpořila frakce ČSSD, která prosazovala přátelské vztahy s Čínou v duchu ekonomického pragmatismu. Zeman začal budovat přátelské vztahy s Čínou návštěvou Pekingů na vojenské přehlídce připomínající konec 2. světové války v roce 2015; významný tím, že byl jediným vůdcem EU, který tam byl přítomen. V roce 2016 se prezident Si Ťin-pching odvděčil státní návštěvou Prahy; jeden je považován za široce úspěšný, protože vyvrcholil podepsáním strategického partnerství, včetně investičních dohod mezi oběma zeměmi v hodnotě téměř 11 miliard EUR, což ukazuje na posílení jejich vazeb. Zeman mu to oplatil a označil Česko za „nepotopitelnou letadlovou loď čínských investic“. Částečně důraz na oživení vztahů s Čínou považovala Česká republika za pragmatický krok k diverzifikaci svých ekonomických partnerů po finanční krizi v roce 2008, především ke snížení závislosti země na obchodu se zeměmi západní Evropy.

12.1 Politické rozpory

Vztahy mezi Českou republikou a Čínou jsou i přes bouřlivé desetiletí jejich bilaterálních vztahů nadále udržovány. Česká republika za prezidenta Miloše Zemana od roku 2013 zpočátku usilovala o úzké ekonomické a tím i politické vazby s Čínou. Zeman však podcenil zjevnou hlubokou polarizaci české politické kultury, kterou přinesly užší vztahy s Čínou, částečně jako dědictví³⁵ protikomunistických dějin země. To ve spojení s nedostatkem výsledků týkajících se nových ekonomických vztahů způsobilo, že snaha o úzké vztahy s Čínou se opět stala hlavním domácím problémem. Obě země se navíc provinily tím, že předpokládaly, že těsné čínsko-české sblížení přinese velké ekonomické výhody, které se z českého pohledu bohužel zatím nenaplnily.

V roce 2018 se bilance v česko-čínských vztazích posunula dále, když česká agentura pro kybernetickou bezpečnost vydala varování soukromým společnostem před používáním čínského telekomunikačního gigantu Huawei v softwaru kvůli jeho vnímanému bezpečnostnímu riziku kvůli blízkosti čínského státu. Od té doby, v říjnu 2020, česká telekomunikační společnost CETIN oznámila Ericsson jako jediného poskytovatele své 5G sítě po vzoru řady zemí EU³⁶, které také ignorovaly Huawei. To je jen část rostoucího politického napětí mezi oběma zeměmi, které se odráží i v rozhodnutí pražského primátora Zdeňka Hřiba vypustit Peking ze smlouvy o sesterském městě a nahradit ho Taipei.

Politické napětí vytvořené úzkými česko-čínskými vztahy v posledním desetiletí lze částečně vysvětlit neshodami, které v ČR vznikají kvůli přátelským vztahům s Čínou. Odkaz vytvořeného populárním prvním prezidentem České republiky Václavem Havlem se v české politice udržuje i dnes, neboť jeho protikomunistická minulost a hodnotová politika jsou stále zdrojem vlivu mnoha českých politiků a veřejnost a občanská společnost obecně. To je na rozdíl od té části české politické sféry, kam patří prezident Zeman a jeho frakce SDP, kteří prosazují úzké ekonomické a politické vztahy s Čínou za účelem vzájemného prospěchu.

Kromě toho je Česká republika v širším regionálním kontextu i nadále členem 17+1, skupiny zemí střední a východní Evropy (CEE), která prosazuje obchodní zájmy s Čínou. Podle Grzegorza Steku, zakladatele bruselského centra EU-China Center, „trajektorie“ česko-čínských vztahů je do značné míry v souladu s ostatními členy 17+1, jako je Polsko v bilaterálních vztazích s Čínou. Navzdory přítomnosti regionálního trendu je však příklad České

³⁵ Looking for Havel's legacy – POLITICO, 2018. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/looking-for-havels-legacy-czech-republic-velvet-revolution/>

³⁶ Seznam, 2020. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/rychlou-sit-5g-postavi-spolecnost-cetin-na-technologiech-firmy-ericsson-125027>

republiky z velké části výsledkem její polarizované domácí politiky a také uznání, že státy střední a východní Evropy jednají vzhledem ke svým politickým a kulturním odlišnostem heterogenně (Maďarsko je dobrý příklad).

Vyhlídky česko-čínských vztahů zůstávají turbulentní především proto, že se podle Dr. Turchaniho zdá, že zlatá éra „vyčerpala veškerý kredit“ mezi oběma stranami. Obě země však budou pravděpodobně vytrvalé, aby zajistily pokračování dialogu. Je pravda, že je v zájmu České republiky, aby Čína jako partner hrál konstruktivnější roli v globálních otázkách. Tato teze potvrzuje i výskyt Covid-19, který měl určitý důvod k optimismu, když Česká republika na jaře 2020 nakoupila zdravotnické vybavení z Číny³⁷ což je známka zvýšené ekonomické a politické spolupráce tváří v tvář krizím. Prezident Zeman v nedávných událostech od té doby znovu potvrdil podporu České republiky politice „Jedné Číny“³⁸ a znovu zdůraznil rostoucí propast v postojích k Číně v rámci české politické elity.

12.2 Komoditní struktura Českého exportu a importu s Čínou

Analýza dat ukazuje, že od roku 2010 do roku 2020 se struktura čínského exportu mírně zlepšila. Z hlediska komodit jsou třemi největšími vývozy Číny „stroje a dopravní zařízení“, „různé průmyslové výrobky“ a „průmyslové výrobky podle materiálů“, které tvořily 97,6 % veškerého vývozu do ČR v roce 2020. Mezi nimi se „stroje a dopravní prostředky“ podílely 82,2 % na letošním vývozu, což je i nadále největší objem zboží v letech 2010–2020. Z hlediska komoditní struktury se postupně zvýšil podíl kapitálově náročného zboží z 81,2 % na 83,5 %, což jsou zdaleka největší exportní kategorie z Číny do ČR. Podíl výrobků náročných na zdroje je relativně malý a rok od roku klesá z 0,82 % na 0,48 %, zatímco zboží náročné na lidskou práci se rovněž snižuje asi o 2,57 %.

Struktura českého exportu se naopak jednoznačně nezlepšila. Pokud jde o typy výrobků, tři největší exportované produkty jsou „stroje a dopravní zařízení“, „různé hotové výrobky“ a „nepotravinářské suroviny jiné než palivo“, které představují 89,7 % celkového vývozu do Číny. v roce 2020. „Stroje a dopravní prostředky“ jsou také největším druhem exportního zboží, tvoří 66,7 %, ale v podílu od roku 2010 do roku 2020 nedošlo k výrazným změnám, stejně jako u „nepotravinářských surovin kromě paliva“. „Různé hotové výrobky“ vzrostly o cca 4,7 %. Z

³⁷ China's 'mask diplomacy' wins support in Eastern Europe, 2020. Dostupné z: <https://apnews.com/article/eastern-europe-czech-republic-china-russia-virus-outbreak-76dff4b113e82d85716262895909f151>

³⁸ Czech president reiterates country's one-China policy - China.org.cn., 2020. Dostupné z: http://www.china.org.cn/world/2020-09/30/content_76767801.htm

hlediska komoditní struktury tvoří převážnou část exportu kapitálově náročné zboží, zatímco objem obchodu klesá ze 71,8 % na 69,4 %, což není pro strukturu českého exportu povzbudivý signál. Podíl zboží náročného na práci a zdroje se mírně zvyšuje, asi o 1 %.

Kapitálově náročné zboží tak tvoří převážnou část exportu obou zemí. Ve srovnání s ČR je však exportní struktura Číny na vyšší úrovni, což znamená, že kapitálově náročné zboží se stalo jejími hlavními exportními komoditami.

Kapitálově náročné zboží tak tvoří převážnou část exportu obou zemí. Ve srovnání s ČR je však exportní struktura Číny na vyšší úrovni, což znamená, že kapitálově náročné zboží se stalo jejími hlavními exportními komoditami.³⁹

³⁹ Shuqi Yao, Trade Relations Between China and The Czech Republic: An Analysis of Complementarity and Competition, 2021, s. 136

13 Závěr

Cílem této práce bylo zhodnotit vývoj zahraničně-obchodních vztahů mezi Českou republikou a Čínou. Od navázání diplomatických styků s bývalým Československem v roce 1949 až do současnosti se spolupráce mezi Českou republikou a ČLR prohloubila. Obrat zahraničního obchodu mezi zeměmi nadále rostl a komoditní struktura se každým rokem rozšiřuje.

Zahraniční obchod se neustále vyvíjí a mění. V průběhu práce bylo zajímavé sledovat, jak nejen ekonomické, ale i politické změny ovlivňují zahraniční obchod států. Zajímavé bylo zjištění opačného efektu, kdy posilování ekonomických vazeb mezi státy s sebou nese politický boj uvnitř státu na příkladu vztahů mezi ČR a Čínou.

Pandemie COVID-19 ovlivnila zahraniční obchod nejen v České republice, ale také v Číně. Vývoz z Číny byl restrikcemi zasažen obzvláště tvrdě. V roce 2020 se však Číně podařilo rychle a obratně reagovat na výzvu, kterou představuje hrozba šíření COVID-19. Čínské úřady zmrazily ekonomickou aktivitu a zavedly řadu přísných kontrolních opatření, aby omezily šíření koronaviru. Další akce v socioekonomické sféře byly zaměřeny na podporu podniků a předcházení jejich úpadku a také na snižování rizik nezaměstnanosti. Zavedení těchto opatření mělo pozitivní dopad na vývoj zahraničního obchodu, protože již v roce 2021 činil obrat zahraničního obchodu Číny 6,05 bilionu dolarů.

Bylo zajímavé sledovat, jak zrušení restriktivních opatření souvisejících s COVID-19 vedlo k rychlým a silným změnám v zahraničním obchodu. V roce 2021 tak dojde k silnému nárůstu exportu, importu a obecně obratu zahraničního obchodu po celém světě, zejména v Číně a České republice. Takže například tempo růstu obratu zahraničního obchodu ČR v roce 2021 činilo 116,5 %, ačkoli v roce 2020 to bylo 93,8 %. Tento rychlý vývoj sice nezaručuje stejně rychlý vývoj výkonnosti zahraničního obchodu v budoucnu, ale v této fázi má rozhodně pozitivní dopad na ekonomiku.

14 Seznam použité literatury

1. BALDWIN, R. – WYPLOSZ, C. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing, 1. vyd. 2008, 478 s. ISBN: 978-80-247-1807-1
2. EPPING, Randy Charles. *Průvodce globální ekonomikou*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 237 s. ISBN 80-717-8825-2
3. FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008)*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-128-4
4. GLADKOV I.S. *Zahraniční obchod Evropské unie: dominantní výkyvy. Mezinárodní obchod a obchodní politika*. Moskva: 2018. ISBN 978-5-98163-124-5
5. JOTA, *Moderní Čína: komplexní průvodce novým světovým ekonomickým gigantem*. Brno:2009. Encyklopedie Britannica – průvodce. ISBN 978-80-7217-681-6
6. KALINSKÁ, E. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3396-8
7. KOTLER, P. *Moderní marketing: 4. evropské vydání. 1. vydání*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1545-2
8. MULAČOVÁ, V., P. Mulač a kol. *Obchodní podnikání ve 21. století. 1. vydání*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4780-4.
9. SVATOŠ, M. *Zahraniční obchod: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2708-0.
10. ŠŤASTNÝ, D.: *Mezinárodní obchod: teorie a politika. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2004. 149 s. ISBN 8024508052*
11. ŠTĚRBOVÁ, L. a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století. 1. vydání*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4694-4.
12. SHUQI YAO, *Trade Relations Between China and The Czech Republic: An Analysis of Complementarity and Competition*, Atlantis Press: 2021. ISBN 978-94-6239-415-5

15 Seznam internetových zdrojů

1. BusinessInfo.cz. Čína | BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export [online]. Copyright © 1997 [cit. 29.10.2022]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/cina-souhrnna-teritorialni-informace/2/>
2. Česká národní banka. [online]. Copyright © ČNB 2022 [cit. 16.07.2022]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/>
3. Česká republika | Import a Export | Celý svět | Veškeré zboží | Náklady (USD) a změna hodnoty, r/r (%) | 2010 - 2021. TrendEconomy - Portál otevřených dat [online]. Copyright © TrendEconomy.ru [cit. 10. 11. 2022]. Dostupné z: <https://trendeconomy.ru/data/h2/CzechRepublic/TOTAL/>
4. Český statistický úřad: Jak se změnil zahraniční obchod České republiky během pandemie | Radio Prague International. Novinky z České republiky | Radio Prague International [online]. Copyright © 1997 [cit. 21. 11. 2022]. Dostupné z: <https://ruski.radio.cz/cheshskoe-statisticheskoe-upravlenie-kak-izmenilas-vneshnyaya-torgovlya-chr-v-8697552>
5. China's 'mask diplomacy' wins support in Eastern Europe | AP News. Associated Press News: Breaking News | Latest News Today [online]. Copyright © copyright [cit. 18.11.2022]. Dostupné z: <https://apnews.com/article/eastern-europe-czech-republic-china-russia-virus-outbreak-76dff4b113e82d85716262895909f151>
6. China's trade with Belt and Road countries up in 2018 | GBTIMES, 2019. [online]. Copyright © [cit. 07.11.2022]. Dostupné z: <https://gbtimes.com/chinas-trade-with-belt-and-road-countries-up-in-2018>
7. Čína | Import a Export | Celý svět | Veškeré zboží | Náklady (USD) a změna hodnoty, r/r (%) | 2010 - 2021. TrendEconomy - Portál otevřených dat [online]. Copyright © TrendEconomy.ru [cit. 30. 11. 2022]. Dostupné z: <https://trendeconomy.ru/data/h2/China/TOTAL/>

8. Čínská měna: Yuan nebo Renmimbi, definice. [online]. Copyright © [cit. 10.07.2022]. Dostupné z: <https://portalfamososbr.com/cs/pages/7824-china-s-currency-yuan-orrenmimbi-definition>
9. Czech president reiterates country's one-China policy - China.org.cn. China.org.cn - China news, business, travel & language courses [online]. Dostupné z: http://www.china.org.cn/world/2020-09/30/content_76767801.htm
10. Czechia | Data. World Bank Open Data | Data [online]. Copyright © [cit. 30.11.2022]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/country/czechia>
11. Doprava v ČR | Studijni-svet.cz. Studijni-svet.cz [online]. Dostupné z: <https://studijni-svet.cz/doprava-v-cr/>
12. Dopravní systém Číny, 2022 [online]. Copyright ©fs [cit. 30.11.2022]. Dostupné z: <https://s.natural-sciences.ru/pdf/2012/6/127.pdf>
13. European Commission | Choose your language | Choisir une langue | Wählen Sie eine Sprache [online]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ext_lt_maineu/default/table?lang=en
14. Importní a exportní licence v Číně. Mezinárodní nákladní doprava | Dopravní společnost ROSIMPORT [online]. Copyright © VŠECHNA práva vyhrazena. [cit. 30.07. 2022]. Dostupné z: https://www.rosimport.ru/licenzirovanie_importa_eksporta_v_kitae.html
15. Looking for Havel's legacy – POLITICO. POLITICO – European Politics, Policy, Government News [online]. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/looking-for-havels-legacy-czech-republic-velvet-revolution/>
16. Mezinárodní obchodní operace. e-LTex [online]. Dostupné z: <http://www.skolertextilu.cz/elearning/91/obchodni-dovednosti/mezinarodni-obchodni-operace/Mezinarodni-obchodni-operace.html>
17. MZV, 2015. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR | [online]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/ekonomika/cz/servis_exporterum/teritorialni_informace/-mzv-

publish-cz-encyklopedie_statu-asie-cina-ekonomika-ekonomicka_charakteristika_zeme.html

18. National Research University High School of Economics. [online]. Copyright © [cit. 14. 11. 2022]. Dostupné z: <https://foresight-journal.hse.ru/data/2020/06/17/1550695566/Covid-7-22.pdf>
19. Rychlou síť 5G postaví společnost Cetin na technologiích firmy Ericsson - Seznam Zprávy. Seznam Zprávy [online]. Copyright © Seznam Zprávy, a.s. [cit. 25.11.2022]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/rychlou-sit-5g-postavi-spolecnost-cetin-na-technologiich-firmy-ericsson-125027>
20. Statistické údaje o obratu Číny, 2018 - 俄罗斯联邦驻中华人民共和国商务代表处 [online]. Copyright © [cit. 10.11.2022]. Dostupné z: http://www.russchinatrade.ru/assets/files/ru-ru-cn-coop/stat_2018.pdf
21. WTO Stats. WTO Stats [online]. Dostupné z: <https://stats.wto.org/>
22. Zahraniční obchod se zbožím podle komodit | Český statistický úřad, 2012 Copyright © [online] [cit. 08.10.2022] Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&sp=A&skupId=3709&pvoc=&katalog=32935&pvo=VZO08-NP-R&z=T>

16 Seznam tabulek a grafů

16.1 Seznam tabulek

Tabulka 1: Ukazatele českého zahraničního obchodu v letech 2014–2021 (v CZK, %)	46
Tabulka 2: Ukazatele čínského zahraničního obchodu v letech 2014–2021 (v USD, %)	52
Tabulka 3: Data o vývozu z Číny (v mld. USD, %)	57
Tabulka 4: Data o dovozu do Číny (v mld. USD, %)	57
Tabulka 5: Data o exportu a importu Číny s EU (v mil. EUR)	59
Tabulka 6: Data o exportu a importu České republiky s ČLR (v mld. EUR)	60
Tabulka 7: Komoditní struktura vývozu z ČR do Číny od 2017 do 2021 (v mil. Kč)	76
Tabulka 8: Komoditní struktura dovozu z Číny do ČR od 2017 do 2021 (v mil. Kč)	77

16.2 Seznam grafů

Graf 1: Tempa růstu exportu, importu a obratu zahraničního obchodu České republiky v letech 2014-2021	47
Graf 2: Bilance zahraničního obchodu České republiky v letech 2014-2021	48
Graf 3: Tempa růstu exportu, importu a obratu zahraničního obchodu Čínské lidové republiky v letech 2014-2021	53
Graf 4: Bilance zahraničního obchodu Číny v letech 2014-2021	54
Graf 5: Trendy importu v letech 1993, 2001, 2011, 2015 a 2021	61
Graf 6: Trendy exportu v letech 1993, 2001, 2011, 2015 a 2021	62

17 Seznam použitých zkratk

ASEAN	Association of South East	Asian Sdružení národů jihovýchodní Asie
B2C	Business-to-consumer	Byznys-spotřebitel
CEE	Central and Eastern Europe	Střední a východní Evropa
CCC	China Compulsory Certification	Čínská povinná certifikace
CECIMO	The European Association of the Machine Tool Industries	Evropský výběr pro spolupráci v průmyslu obráběcích strojů
CIF	Cost, Insurance and Freight	Náklady, pojištění a přepravné
CNY		Čínský jüan
CZK		Česká koruna
EDI	Electronic Data Interchange	Elektronická výměna dat
ESVO	European Free Trade Association	Evropské sdružení volného obchodu
FOB	Free On Board	Vyplaceně na loď
GAC	General Administration of Customs	Generální celní správa
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade	Všeobecná Dohoda o Clech a Obchodu
GAQSIQ	General Administration for Quality Supervision, Inspection and Quarantine	Obecná správa pro dohled nad kvalitou, inspekci a karanténu
ČLR		Čínská lidová republika
ČNB		Česká národní banka
ČR		Česká republika
EU	European Union	Evropská unie
EUR	Euro	
HDP		Hrubý domácí produkt
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj
KČ		Koruna česká
MMF		Mezinárodní měnový fond
MOFCOM	Ministry of Commerce of	Ministerstvo obchodu Čínské lidové

	the People's Republic of China	republiky
NPC	National People's Congress	Národní lidový kongres
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN		Organizace spojených národů
PPP	Purchasing Power Parity	Parita kupní síly
SNS		Společenství nezávislých států
TNC	Transnational corporations	Nadnárodní korporace
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development	Konference OSN o obchodu a rozvoji
USA	United State of America	Spojené státy americké
USD	United States Dollar	Americký dolar